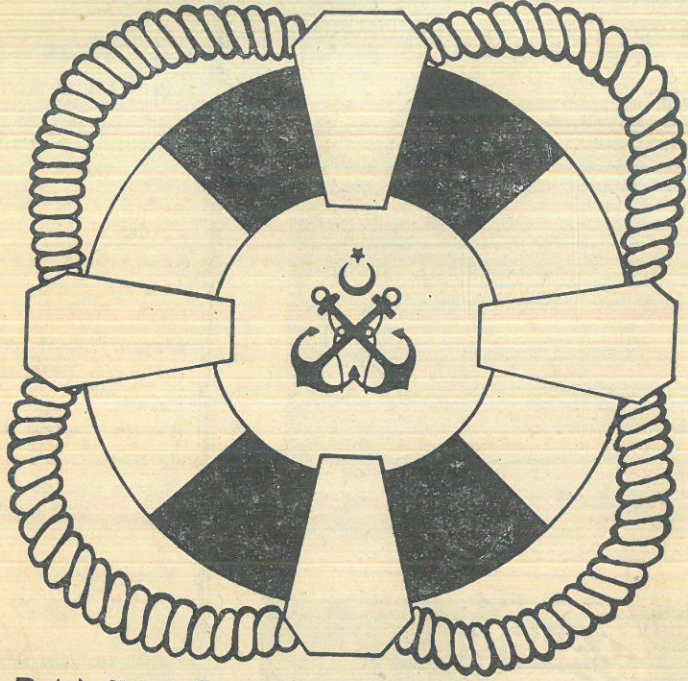

DENİZCİLİK BANKASI T.A.O.

BANKACILIKTA
VE
SEYAHATTE

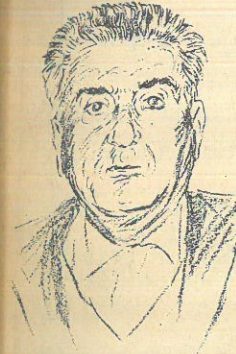
SÜRAT
EMNİYET
KONFOR
TECRÜBE
GÜVEN

(Basın İlan: — 12)

32

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

ŞUBAT 1979

CAHİT
ÖZTELLİ
ÖZEL SAYISI

İÇİNDEKİLER:

Büyük Dostum Öztelli için	İhsan HİNÇER
Öztelli'nin Hayatı, Çalışmaları, Yapıtları	***
Cahit Öztelli	Orhan Şaik GÖKYAY
Vah Cahit Ağabey Vah	Özcan SEYHAN
Cahit Öztelli'den Çizgiler	Hikmet DİZDAROĞLU
Folklorun Bir Ustasını Yitirdik	Fakir BAYKURT
XVII. Yüzyılda Âşık Yunus	Cahit ÖZTELLİ
M. F. E. Müdürü Cahit Öztelli	Nail TAN
Hocam Cahit Öztelli	Metin SOYSAL
Öztelli ve Bir Sohbet Toplantısı	Etem Ruhi ÜNGÖR
Öztelli'nin 1966 Yılında Yaptığı Konuşma
Cahit Hoca'yı Yitirdik	I. Ü. NASRATTINOĞLU
Notlarımdaki Öztelli	Doç. Dr. Saim SAKAOĞLU
Öztelli'nin Dergimizde Çıkan Yazıları	Bora HİNÇER

BİZE GELEN KİTAPLAR

SAYI : 355

LİRA : 10

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

33

TFLEWMUDOGCEYNJEHXSRFQMNHE

GDGDCGCGCCGCBGCGG

WMQXHKGAUSE

ADTFUNHG

MZKBYE

NBIDO

AIQB

BANKANIZI
SEÇTİNİZ Mİ?

demek ki
görüşünüz
kuvvetli...

TÜRK TİCARET BANKASI

EDİRNE'den KARS'a kadar yurdun her köşesinde hizmetinizde

(Folklor : 13)

(Radar Reklâm: 14)

ağzınızda eşsiz

grin[®]
duygusu

eşsiz grin duygusu
yaşanır ağızda
her gülüşünüzde belli olur
özü bir sağlık dişler

grin
şeffaf yeşil hoş kokulu
diş macunu

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALK BİLGİSİ DERGİSİ

SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

No. 355

ŞUBAT 1979

YIL : 30 — CİLT : 18

BÜYÜK DOSTUM ÖZTELLİ İÇİN

Yazan : İhsan HİNÇER

Türk Folklor Araştırmaları'nı yayınlamaya karar verdiğim zaman, 1923 den 1949'a kadar Türk Halk Bilgisi'ne emek verenleri, Halk Bilgisi'nin bir bilim dalı olarak tam anlamıyla ele alınmasını isteyenleri ve bu yolda çalışma yapanlarla, yapmak isteyenleri dergimizin çatısı altında toplamak istedim. Bu arada Cahit Öztelli'ye de bir mektup yazarak dergimiz için yazı göndermesini rica ettim. İşte, ölümüne kadar süren dostluğumuz böyle kuruldu.

Dergimizin ilk sayılarından itibaren başlayan ilgisi giderek arttı. Yaşantısı boyunca dergimiz ve beni her vesile ile övdü ve yüceltti. Ne zaman bir araya gelsek eski günleri anar, Fakülteden sonra folklor çalışmalarını yürütecek bir ortam bulamadığını, bastıracağı «Zileli Şairler» adlı kitaptan da umduğu ilgiyi göremediğini söyler ve büyük bir değer bilirlikle :

— Eğer bana mektup yazıp, benden Halk Şiiri, Halk Edebiyatı ve Folklor konularında yazı istemesen, belki bu alanlarda hiç çalışmayacak ve şimdiki Cahit Öztelli olamayacaktım, derdi.

Cahit, karakter olarak çok tez canlı idi. Bir kimse veya konu ile ilgileneceği zaman, onunla ilk ilişkiyi kurar, istediğini bulamazsa hemen bırakırdı. Sonuç alabileceği, eser verebileceği

konularda ise sabırla, inatla çalışır ve araştırırdı. Eserlerini bu çaba ile ortaya koymuş, yurdu bir ucundan bir ucuna dolaşmış, köyden kasabaya, kasabadan kente koşmuş, her çeşit kaynağı elde etmeye, elden geçirmeye çalışmıştır. Sırasında, bir metin üzerinde görüşmek ve eksiksiz bir eser ortaya koyabilmek için Orhan Şaik Gökyay, Abdülbaki Gölpinarlı, İbrahim Hakık Konyalı, Reşat Ekrem Koçu, Agah Sırrı Levend ve diğer bilim adamlarının peşinden günlerce koştuğunu yakından bilirim.

Eserleri ile Folklor'a yaptığı hizmetler kadar etkin olduğu bir alan da, bu konuda yaptığı konuşmalarıdır. Nerede bir aydın topluluğu görse, bir fırsatını bulur, Folklor konusunda gençleri teşvik ederdi. Bu tür yüzlerce konuşması ile pek çok gence Folklor sevgisini aşılarmış, onları Folklor alanına çekmişti

Ülkemizdeki dağınık Folklor çalışmaları, Öztelli'nin Millî Folklor Enstitüsü Müdürü olmasından sonra, onun çabaları sonucu derlenmeye, toplanmaya başlamıştır. Bugünkü adıyla Millî Folklor Araştırma Dairesi de, otuzu aşkın araştırmacı ile onun açtığı yolda görev yapmaktadır.

İlerde, Türk Folklor Tarihini yazacak olanlar, Cahit Öztelli'ye layık olduğu seçkin yeri vereceklerdir.

ÖZTELLİ'NİN HAYATI, ÇALIŞMALARI, YAPITLARI

Hüseyin Cahit Öztelli 1910 yılında Erzincan'da doğdu. (*) Babası Dr. Ali Vasfi Bey, annesi Zehra Hanım'dır. Üç erkek kardeşin en büyüğü olan Öztelli'nin, en küçük kardeşi Dr. Nadir Öztelli vefat etmiştir. Ortaanca kardeş Haşmet Öztelli Mersin'de Diş Hekimliği yapmaktadır.

Tokat Yeşilirmak İlkokulu'nu 1924, Gümüşhane Ortaokulu'nu 1928, Trabzon Lisesi'ni 1936, DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü de 1939 yılında bitirdi. Edebiyat Öğretmeni olarak devlet memurluğuna başlayan Öztelli önce Denizli Lisesi'ne atandı. 1940-1941 öğretim yılından sonra yedeksubay olarak askere alındı. 1941-1944 yılları arasında üç yıl askerlik yaptı. Askerlikten sonra Samsun Lisesi'nde 1944 - 1945, Mersin Lisesi'nde 1945-1956, Konya Lisesi'nde 1956 - 1959 ve Ankara Atatürk İlköğretmen Okulu'nda 1959-1961 yılları arasında Edebiyat Öğretmenliği görevinde bulundu. M.E.B. Yayınlar ve Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğü Ansiklopediler Şubesi'nde redaktör olarak çalıştı (1961 - 1966). Türk Ansiklopedisi'ne birçok madde yazdı. 13.6.1966 tarihinde, kurulmasına karar verilen Millî Folklor Enstitüsü'nün ilk müdürlüğüne getirildi. Enstitü'nün kuruluşunu sağlayıp, bir uzmanlık kitaplığı ve arşiv oluşturdu. 14.5.1970 tarihinde Çankaya Lisesi Edebiyat Öğretmenliğine atandı ve 1972 yılında bu görevde iken emekli oldu. Emekli olunca DTCF'nde Halk Edebiyatı dersleri vermeye başladı. Kanseri hastalığına yakalanan Öztelli, 24.2.1978 saat 20.30'da vefat etti. Cenazesi 26.2.1978 tarihinde Ankara Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi.

İlkokul Öğretmeni Fikriye Hanım'la 1937 yılında evlenen Öztelli'nin Doğan (1939), Neşe (1942) ve Eren (1944) adlı üç çocuğu bulunmaktadır.

Rahmetli Öztelli, ilgi duyduğu konulardaki dernek çalışmalarına katılmayı çokseverdi. 1954 yılında üye olduğu Türk Dil Kurumu'nda 1963 - 1969 yılları arasında Yönetim Kurulu Üyeliği ve 1963-1966 yılları arasında da Sözlük Kolu Başkanlığı yapmıştır. Halkevleri, Türk Folklor ve Etnografya Derneği'nde (Folklor Araştırmaları Kurumu) önemli hizmetlerde bulunmuştur. Vefat ettiği sırada Türk Kooperatifçilik Kurumu'nda da Haysiyet Divanı Üyesi'ydi.

Meydan Larousse Ansiklopedisi'nin folklorla ilgili maddelerinin çoğu Öztelli'nin kaleminden çıkmadığıdır. Son yıllarda Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'ne maddeler yazmaktaydı.

Türk Folkloru üzerinde bir ömür boyu süren araştırmalar yapan Öztelli, evinde zengin bir kitaplık kurmuştu. Kitaplığının özellikle cönkler ve yazmalar bölümü çok değerlidir. Vahit Lütfü Sılcı, Sait Uğur ve Naci Kum'un cönk ve yazmalarını satın alan merhum, Halk Edebiyatı araştırmalarında geniş ölçüde bu eserlerden yararlanmıştıdır.

Öztelli, Uluslararası Yunus Emre Semineri (İst. 1971), I. Uluslararası Türk Dili Bilimsel Kurultayı (Ank. 1972), I. Uluslararası Türk Folklor Semineri (Ank. 1973) Uluslararası Karacaoğlan Semineri (İst. 1975), I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi (İst. 1975), Uluslararası Folklor ve Halk Edebiyatı Semineri (Konya 1975), Geleneksel Türk Sporları Semineri (Konya 1976), Türk Tarih Kongresi (Ank. 1976), Çukurova ve Taşeli Folkloru Semineri (Silifke 1976), Uluslararası Yunus Emre, Nasreddin Hoca, Karamanoğlu Mehmet Bey ve Türk Dili Semineri (Konya 1977), Seyyit Battal Gazi Semineri (Eskişehir 1977) gibi önemli seminer ve kongrelere katılmış, bildiriler sunmuş, Konya Âşıkklar Bayramı'nın jürisinde de birçok kere görev almıştır. Yurdun dört bir yanında düzenlenen şenlik ve festivallere, anma günlerine katılmayı çok sever, gittiği yerlerde konferanslar verir, açık oturumlara katılırdı.

1962-1963 yıllarında Ankara Radyosu'nda Halk Şairleri programları hazırlayıp yayımladığını da belirtelim.

Öztelli'nin özel meraklarından biri de arkeolojik araştırmalardı. Zile'deki tarihi Maşat harabelerini keşfedip ilgilileri haberdar eden O'dur.

Son yıllarda üzerinde çalıştığı ve 1978'de baskıya vermeyi düşündüğü eserleri, ne yazık ki masasının üstünde kaldı. Bu eserler şunlardır: «Pir Sultan'ın Dostları», «Âşık Ömen», «Tarih Boyunca Tekke Musikisi (Yazan Vahit Lütfü Sılcı, Baskıya Hazırlayan Cahit Öztelli. Bu eser Kültür Bakanlığı'na bastırılması dileğiyle Yayın Kurulu'na sunuldu.)», «Hatavi Divanı», «Günev»

doğu Aşiretlerinin Manzum Tarihi», «Garp Ocakları Şairleri».

**

**CAHİT ÖZTELLİ BIBLIYOGRFYASI
I. KİTAPLAR**

- 1) Zileli Şairler : Samsun 1944, Vilâyet Mat., 144 s.
- 2) Karacaoğlan, Hayatı, Sanatı, Şiirleri : İst. 1952, Varlık Yayınevi, 133+5 s. «Varlık Yayınları S. : 118, Türk Klâsikleri : 1». 2. Bsl. : İst. 1953, 133 + 5 s., Varlık Yayınları S. : 175 3. Bsl. : İst. 1957, 112 s., Varlık Yayınları S. : 519. 4. Bsl. : İst. 1959, 112 s., Varlık Yayınları S. : 722. 5. Bsl. : İst. 1963, 112 s., Varlık Yayınları S. : 988 6. Bsl. : İst. 1967, 112 s., Varlık Yayınları S. : 1302 7. Bsl. : İst. 1971, 116 s., Varlık Yayınları S. : 1614. 8. Bsl. : İst. 1976, 112 s., Varlık Yayınları S. : 1849.
- 3) Halk Türküleri : İst. 1953, Varlık Yayınevi, 128 s. «Varlık Yayınları S. : 158, Türk Klasikleri : 15». 2. Bsl. : İst. 1956, 112 s., Varlık Yayınları S. : 445. 3. Bsl. : İst. 1958, 95 + 1 s., Varlık Yayınları S. : 559 4. Bsl. : İst. 1959, 95 + 1 s., Varlık Yayınları S. : 662 5. Bsl. : İst. 1969, 95 + 1 s., Varlık Yayınları S. : 1526.
- 4) Dertli, Seyrani, Hayatı, Sanatı, Şiirleri : İst. 1953, Varlık Yayınevi, 125 + 3 s. «Varlık Yayınları S. : 215, Türk Klasikleri : 29». 2. Bsl. : İst. 1964, 108 + 3 s., Varlık Yayınları : 1056 (Tükenmiştir.)
- 5) Köroğlu ve Dadaloğlu, Hayatı, Sanatı, Şiirleri : İst. 1954, Varlık Yayınevi, 119 s.
- 6) Halk Şiiri 14-17. Yüzyıllar : İst. 1955, Varlık Yayınevi, 128 s. «Varlık Yayınları S. : 369, Türk Klâsikleri : 44» (Tükenmiştir.)
- 7) Halk Şiiri 18. Yüzyıl : İst. 1955, Varlık Yayınevi, 110 s. «Varlık Yayınları S. : 383, Türk Klâsikleri : 46» (Tükenmiştir.)
- 8) Küçük Folklor Çalışma Planı : (Ali Çiçekli ile), Konya 1958, Yenikitap Bsm. 8 s. «Konya Gazeteciler Cemiyeti Yayınları : 3».
- 9-10) Söylev (Nutuk) : Gazi Musfata Kemal, 2 C., (Bugünkü dile çevirenler: Dr. Mehmet Tuğrul, Salah Bırsel, Cahit Öztelli), TDK Yayını. C. I. : Ank. 1963, A. Ü. Bsm., 8 + 296 s. C. II. Ank. 1964, A.Ü. Bsm., 297-623 s. 2. Bsl. : C. I, Ank. 1965, A. Ü. Bsm., 8+314 s., C. II, Ank. 1965, A. Ü. Bsm., 315-665 s. 3. Bsl. : C, I, Ank. 1966, A. Ü. Bsm., 8 + 314 s., C. II, Ank. 1966, A. Ü. Bsm., 315 - 665 s. 4. Bsl. : C, I, Ank. 1972, A. Ü. Bsm., 8+314 s., C. II, Ank. 1973, A. Ü. Bsm., 315-665 s. 5. Bsl. : C. I, Ank. 1974, A. Ü. Bsm. 8+314 s., C. II, Ank. 1974, A. Ü. Bsm., 315-665 s. 6. Bsl. : C. I, Ank. 1974, A. Ü. Bsm., 8+314 s.
- 11) Resmî Yazışmalar Sözlüğü : Ank. 1964, A. Ü. Bsm., 166 s. «Türk Dil Kurumu Yayınları : 228» 2. Bsl. : Ank. 1969, A. Ü. Bsm., 8+188 s., TDK Yayınları : 282.
- 12) Nasreddin Hoca : (M. Şakir Ülkütaşır'la), Ank. 1964, Ayyıldız Mat., 32 s. «Türk Etnografya ve Folklor Derneği Yayınları : 2».
- 13) Kul Nesimi : Ank. 1969, Töyko Mat., 120 s. «Türk Etnografya Folklor ve Turizm Derneği Yayınları : 2».

CAHİT ÖZTELLİ

Yazan : Orhan Şaik GÖKYAY

Bizde folklor, Tanzimattan sonra, birtakım yazarlarımızca söz konusu edilmişse de bu, geniş ölçüde kamuya mal olmuş bir düzeye ulaşmamıştır. Birtakım dergilerde, folklorla ayrılmış sayfalar görülmekle birlikte bunun başlı başına bir çalışma alanı olarak ortaya atılması, 1927 de «Halk Bilgisi Derneği» adıyla kurulmuş olan bir özel örgütle belli bir nitelik kazanmıştır. Bu dernek, 1928 de «Halk Bilgisi Mecmuası» adıyla ve tek sayıda kalan bir dergi çıkarmış, ondan sonra, derneğin İstanbul şubesinde «Halk Bilgisi Haberleri» adıyla çıkarılan ve 19 sayı süren bu dergi, sonradan İstanbul Eminönü Halkevi tarafından yürütülmüştür. Bu dergi, bu alandaki çalışmalara bir yön verdiği gibi folklor merakının, bu yoldaki çalışma şevkinin geniş ölçüde yayılıp tutunmasına da yol açmıştır. 1932 de Halkevlerinin kurulmasıyla, bu derginin yanında

yalnız büyük merkezlerde değil, küçük ilçelere varınca, türlü adlarla çıkan Halkevleri dergileri, folklor ürünlerinin toplanıp ortaya döküldüğü yararlı yayımlarla dolup taşmıştır. Çok daha sonraları folklorun gittikçe artan önemi karşısında 1966 da Milli Eğitim Bakanlığınca bir Milli Folklor Enstitüsü kurulmuş, bunu da Kültür Bakanlığınca bağlı Milli Folklor Araştırma Dairesi» izlemiştir.

Bütün bu süre içinde, birkaç sayı çıkıp kapanan ömürsüz dergileri bir yana bırakırsak, İstanbul'da «Türk Folklor Araştırmaları» (son sayı, 353) ve Sivasta «Sivas Folkloru» (son sayı, 71) adlı dergiler aksamadan ve hiç bir karşılık beklemeden bu alandaki çalışmalarını başındakilerin özverisiyle sürdürmekte ve memlekette folklorla ilgili hemen bütün kalemlerin yazılarını

- 14) Karacaoğlan, Bütün Şiirleri: İst. 1970, Baha Mat., 374 s.
«Milliyet Yayınları Türk Klasikleri Dizisi: 1»
2. Bsl.: İst. 1970, Baha Mat., 374 s.
3. Bsl.: İst. 1971, Baha Mat., 430 s.
4. Bsl.: İst. 1972, Baha Mat., 430 s.
5. Bsl.: İst. 1974, Baha Mat., 430 s.
- 15) Pir Sultan Abdal, Bütün Şiirleri: İst. 1971, Yörük Mat., 74+451 s.
«Milliyet Yayınları Türk Klasikleri Dizisi: 4»
2. Bsl.: İst. 1971, Yörük Mat., 74+451 s.
- 16) Yunus Emre, Bütün Şiirleri: İst. 1971, Sıralar Mat., 74+400 s.
«Milliyet Yayınları Türk Klasikleri Dizisi: 6» (Tükenmiştir.)
- 17) Yunus Emre, Yeni Belgeler - Bilgiler: Ank. 1971, Ayyıldız Mat., 60 s.
- 18) Evlerinin Önü, Bütün Halk Türküleri: İst. 1972, Garanti Mat., 879 s.
«Hürriyet Yayınları: 26, Anadolu Kitaplığı: 2».
- 19) Bektaşî Gülleri: Alevî, Bektaşî Şiirleri Antolojisi: İst. 1973, Murat Mat. 415 s.
«Milliyet Yayınları Türk Klasikleri Dizisi: 10» (Tükenmiştir.)
- 20) Üç Kahraman Şair: Köroğlu, Dadaloğlu, Kuloğlu: İst. 1974, Sıralar Mat. 372 s. «Milliyet Yayınları Türk Klâsikleri Dizisi 14» (Tükenmiştir.)
- 21) Uyan Padişahım: İst. 1976, Baha Mat., 688 s.
«Milliyet Yayınları Türk Klâsikleri Dizisi: 15».
- 22) Şehzade Bayezit'in Babası Kanuniye İran'dan Gönderdiği Son Mektup: Ank. 1976, Ank. Basım ve Ciltevi, 27 s.
- 23) Sahte Şöhret Bir Ozan Erzurumlu Emrah: Ank. 1976, Elif Mat., 38 s.
(Bu kitaptaki bilgiler Folklor Araştırmaları Kurumu Yıllığı - 1975, Ank. 1976, Elif Mat., s. 44-76'da da bulunmaktadır.)
- 24) Belgelerle Yunus Emre: Ank. 1977, Ayyıldız Mat., 91 s.
«Karaman Turizm ve Tanıtma Derneği Yayınları: 1».

(*) Cahit Öztelli'nin hayatı hakkında, dergimizin Ağustos 1965 tarihli 193. sayısında Ali Rıza Önder'in bir yazısı yayımlanmıştır.

ARAŞTIRMALARI

okuyucuya sunmaktadır. Bu dergilerin önemi ve ünü Türkiye'nin sınırlarını da aşarak folklorla ilgili kişilerce ve enstitülerce aranır duruma gelmiştir. Bugün, çalışmalarının ve uğraşlarının sonucunu okuyucuya rahatça sunmak imkânını veren sayıları kabarık değerli bir folklorcu kafilesi vardır. Türk folklorunun bu dergiler sayesinde gittikçe genişleyen yolu üzerinde yürüyenlerden biri de rahmetli Cahit Öztellidir.

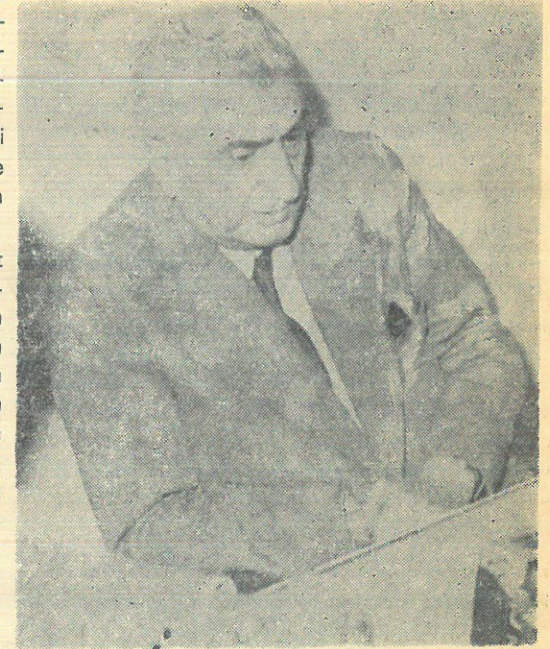
Bütün ömrünü bu konuya adanmış olan Cahit Öztelli'nin adı, yurdumuzda, haklı olarak, defterin başında gelmektedir. Onun, yalnız çok sayıda elinde bulunan cönklerden değil, türlü konularda yazılmış olan ve ilk bakışta folklorla ilgisi akla gelmeyen kaynaklardan da devşirip gün ışığına çıkardıklarının sayısı pek çoktur. O, bulduklarının hiçbirini, bir köşeye itmeden, sıcağı sıcağına, bu alanda çalışanların önüne sermiştir. Başta Türk Folklor Araştırmaları, Sivas Folkloru gibi, ana dergiler olmak üzere, yurdumuzda çıkan hemen bütün folklor dergilerinde yazıları vardır.

Yunus Emre, Karacaoğlan, Dertli, Seyrani, Pir Sultan Abdal, Köroğlu, Dadaloğlu, Kuloğlu gibi tanınmış ve şiirleri meydanda olan halk şairlerinin hayatlarını ve yazdıklarını, türlü kaynaklarda yeni yeni bulduklarını da ekleyerek ortaya koyduğu kitapları yanında Halk Türkülerini sunan çalışmaları da vardır.

Onun değerli çalışmaları bu iki çerçevenin içinde kalmış değildir. Birçok dergilere dağılmış olan yazılarının konuları çok çeşitli ve çok zengindir. Cahit Öztelli'yi bütünüyle tanımak ve yaptığı işi her yanıyla görmek için yazılarının toplanıp ortaya konması, dağınıklığından kurtarılması ve bu yolun yolcularıyla birlikte geniş okuyucu topluluğuna verilmesi pek yararlı bir hizmet olacaktır.

Bu yorulmayan folklorcunun ele aldığı konular üzerinde, kimi kez acele verilmiş yargıları olduğu, açıklamalarında ve eserlerine koyduğu sözlüklerde, asıl anlamlarıyla bağdaşmayan tek-tük karşılıklara rastlandığı söylenebilirse de, onun bize armağan bıraktığı bunca emek ürünleri yanında bunların sözünü etmeye değmez. Onun folklorun bayrağını, folklorcu kervanının önünde, ölünceye kadar elinde tuttuğu yaygın bir tevattürdür, bir başka deyişle bu alanda çalışanların tümünce kabul edilmiş bir inançtır.

Cahit Öztelli'nin hepimizin sevgisini ve saygısını hak etmiş olan bu değerli insanın

Cahit Öztelli bir röportaj sırasında

başka yönünü de dile getirmedi edemiyorum. Bizim halk insanımız gibi, onun da bu halkla birlikte yüğüldüğü hamura özgü bir güzel yanı vardır. Rahmetli, hiçbir zaman kıskanç olmamıştır; bulduklarını, bildiklerini saklamak, başkalarından esirgemek yoluna sapmamıştır; kitaplarını, cönklerini, yardımlarını yalnız kendine alıkoymamıştır; elinden gelen her türlü yardımı, tanısın, tanımasın, kimseden esirgediği olmamıştır. Konuya da kendisiyle ilk tanıştığımız zaman, Bey Beyrek Hikâyesinin, sekiz sayfa tutan rivayetini, yüksünmeden yazıp bana gönderdiği gibi, ondan sonra da Dede Korkut'la ilgili nerede ne bulup gördüyse, onları bana ulaştırmıştır (Bkz. Dedem Korkut'un Kitabı, İstanbul, 1973, S. DCXLI.) Bu konuda, bana katılacaklar pek çoktur, umarım, Cahit Öztelli, bu güzel yanıyla, bu çeşitli ve usanmaz çalışmalarıyla, pek çok kimseye ön ayak olmuş, onları kendi tuttuğu yola çekmiştir.

Değeri, hizmeti, arkadaşlığı, yardımseverliği üzerinde, içimde daima taze tuttuğum bu anıları, bu lekesiz duyguları, onun bize çok acı veren ölümü üzerine kalemimde biraz tutuk, biraz buruk bir tatla dile getirmeye çalışmakla, ken-

VAH CAHİT AĞABEY VAH

Yazan : Özcan SEYHAN

Bizlere folklorculuğu öğreten ve sevdiiren M. R. Gazimihal, Ferruh Arsunar, A. K. Tecer, Halil B. Yönetken ve Muzaffer Sarısözen'lerden sonra Cahit Öztelli ağabeyimizin de erken ölümü içimizi yaktı geçti.

Onun, Milli Folklor Enstitüsünün ilk kuruluşunda başkanlığa getirilişi ne kadar sevindirmişti bizleri. Sırtımızı o denli bir bilgimize dayamıştık. Çünkü, ağabeyimizin en olgun çağında bu görevi alışı gerçekten güven sağlamıştı içimizde. Henüz kuruluş devresinde olan bir kurumun kahrını çekmekten ayrı, ileri geri söylentiler onu koparmıştı bu yerden. Bir insan dağ değil, demir değil; yapmamak gerekirdi, şimdi her şey batmadı mı içimize...

Kendisinden çok yararlı yöntemler öğrendik folklorcu olarak. Her attığımız adımda onu hatırlar irkilirdik. Şunun bunun yerine söylenen birçok deyişlerin «Arkalanmak» için uydurulduğunu ve gerçek olmadığını, her çalışmanın belgelere dayalı olmasını istediğini ve bir sürü ulu kişilere özgü uydurulmuş öyküleri yutmamamızı söylediğini nasıl unuturuz.

Hiç kuşkusuz Halk Edebiyatımızın en güçlü kişilerindendi. Elindeki birçok eski yazı (El yazması) cönklerden, arşivlerden v.b. kaynaklardan gerçek notlar almasıyla halk ozanlarımızı gün ışığına çıkarması, onu diğer araştırmacılarından daha saygın bir düzeye ulaştırmıştı. Bir sohbetimiz sırasında; «— Ben, ağızdan işitilen halk şiirine güvenemem. En güvenilir kaynaklar cönklerdir, onları arayıp bulmalı ve meydana çıkarken belgelere dayalı çökmalı» demişti.

«Zile'li şairler, Karacaoğlan, Köroğlu, Dadaloğlu, Dertli-Seyrani, Nesimi, Ercişli Emrah, Pir Sultan Abdal, Evlerinin Önü» adlı kitapları bunlara en güzel örneklerdir.»

Üstadımız, tecrübesi arttıkça ve yaşlandıkça gerçekleri daha iyi görmüş ve daha büyük eserler vermeye başlamıştır. Bunlar arasında Yunus Emre ile ilgili çalışmaları her bilginin üstesinden geleceği bir iş değildir. Ayrıca Milliyet Yayınları arasında çıkan «Bektaşlı Gülleri, Uyan Padişahım Uyan, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan» adlı kitapları gerçekten herkesin hayranlıkla ve sevinerek okuyabileceği eserlerdir. Merhumun en

son çok önemli bir eser üzerinde çalıştığı ve bütün eserlerinin üstünde olduğunu sevgili kardeşimiz Sayın Ü. Nasrattinoğlu'ndan duymuştum. Umut ederiz ki, üstadımızın bu eserini en yakın dostları ele alsınlar.

Şurasını açıkca belirteyim ki, rahmetli Cahit Öztelli için belirtilecek ve söylenecek çok şeyler var. Ancak bunları, bu daracık sayfalar arasında dile getirmek olanak dışıdır. Hemen yeri gelmişken aşağıya sunacağım anılara burada değinmeden geçmeyeceğim:

Ağabeyimiz güneyi çok seven bir kişi idi. Çünkü, bir kardeşi Mersin'de doktordu ve kendisi de uzun süre Mersin Lisesinde öğretmenlik yapmıştı. Öğretmenliği sırasında üç ciltlik «İçel Folkloru» adlı eseri yazan Sait Uğur, o zaman Mersin Müftüsü idi, onunla tanışıyor ve elinden bir hayli «CÖNK» alıyor. Özellikle Müftü Sait Uğur'un Silifke'li oluşu ve cönklerin de Silifke dolaylarını konu edilişi nedeniyle içinde Silifke'ye karşı derin bir sevgi doğuyor. Bu yüzden zaman zaman Silifke'ye gelirdi; kendisiyle o sıralarda tanışmıştık. Ondan sonra dostluğumuz bir hayli ilerlemiş, kendi çalışmalarımı da çok yakından biliyordu.

«Karaman Dil Bayramında gördüğümüzde de o çevredeki Yunus Emre ilâhilerini derlediğimi biliyordu. Bu arada Yunus'un orijinal bir şiirini bulmuştum, divanı dışında kalan. Onu kendisine vermiştim, bir makale yapacaktı. Fakat diğer yoğun çalışmaları arasında henüz sıranın ona gelmediğini söylerdi.»

Nihayet, 1975 de 1. Silifke Türkmen Şenliğine kendilerinin bir bildiri ile katılmalarını istemiştik. Çok geçmeden bir mektupla «— İçel'li Yörük Ozanlar - başlıklı bir bildiri ile şenliğe katılacağım ve yapacağım konuşmada sizlerin çalışmalarından da söz edeceğim, Sait Uğur'un çalışmaları yanında senin de hakkını vereceğim ve de şimdiye kadar kimsenin adından söz etmediği İçel'li Yörük Ozanlardan da söz edeceğim. Elimdeki cönkler de o bölgeye aittir. Araştırma yaptım.» diyordu.

Neticede, kendileri şenliği izleyip Ankara'ya döndükten sonra yazdığı mektubunda izlenimlerini şöyle belirtiyordu:

Cahit Öztelli (ön sırada, sol başta), 1972 de Silifke'yi ziyaretlerinde, Cumhuriyet İlkokulundaki Müzeyi gezdikten sonra arkadaşlarıyla bahçede dinlenirken.

«— Yurtta yapılan en zengin yerel şenliğin sizinki olduğunu söyleyebilirim. Programı beğendim, en güzel yanı tümünden yerel olmasıdır. Şuradan burdan, uzak yerlerden şarkıcı oyuncu getirmek yolunu tutmamızdır. Halkın göre göre bıktığı alışılmış şeylere yer verilmesine ben her zaman karşı çıkmışım. Hem zevksiz, hem bir sürü büyük masrafa mal oluyor.» demişti.

Kendisiyle 1977 de en son evinde «Çalışma odasında» uzun süre görüştüğümde; zengin kitaplığına, bir yığın folklor malzemelerine, özellikle cönklerinin çokluğuna, bir de çok meraklı olduğu tarihi eski eserler koleksiyonuna hayran kalmaktan kendimi alamamıştım. O gün akşam yemeğini birlikte yemeyi kararlaştırmıştık. Yapılan hazırlığa göre Ankara'nın ünlü doktorlarından müzisyen Sayın Recai Özdil'in Pakistan Sefarethanesinin yanındaki evinde toplanacaktık. Geceye radyo keman sanatçısı Sayın Hasan Özçivi de kemanyla katılacaktı. Yemeği, o zamanki Ticaret Bakanlığı Basın Müşaviri Işın Erşen'in evinde yiyorduk. Bir sürpriz olarak masaya su-

nulan yemekler arasında Silifke dalyanından getirdiğim karidesleri ve lagos balığını görünce sevinçten uçmuştu, «Hemen rakıyı getirin, çabuk olun» diye çok samimi şekilde şakalaşmıştık. Kadehleri bir defaya mahsus olarak tokuşturmuş ve nefis balıkları yemeğe koyulmuştu. Sözleşmemize göre Recai Beyler'de müzik ziyafeti için saat 21.30 da toplanacaktık. Zaman geçirmeden vardığımızda herkes gelmişti. Bizler de gelince evin içi şairiyle, müzisyeniyle, solistleriyle ve folklor bilginleriyle tam tekmil olmuştu. Şarkılar, türküler ve şiirlerle, fıkralarla coştukça coştuk. Aksine uykuyu çok seven Öztelli, o güzel gecenin yüzü suyu hürmetine saat 02.00 ye kadar gözüne bir damla uyku girmemişti.

Daha nice tatlı anılarla dolu büyük folklor ustası ağabeyimizi zamansız kaybetmenin üzüntüsünü çektik ve çekeceğiz elbette. Fakat bugün aramızdan ayrılışı ne kadar acı ise, verdiği bir yığın eserleriyle o derece avunuyoruz. Nur içinde yatsın.

CAHİT ÖZTELLİ'DEN ÇİZGİLER

Yazan : Hikmet DİZDAROĞLU

Öztelli'yi de kaybettik. Saz şiirinin yorulmak bilmez araştırmacısı; dost, otuz yıllık dost, arkadaş; sözcüklerle anlatılamayacak bir yakınlık, bir ilişki.

Üç ay önce bir ameliyat geçirmişti. Sapaşlandı oysa, hastalığı yakıştıramazdınız ona. Her şey birkaç günde olup bitmişti. Ameliyat başarılı geçmişti. Birkaç gün hastanede yattı, sonra evine geldi. Oldum olası hastaneyi sevmez, hastanede yatmak istemezdi. Orasını, kişiyi «öte»ye yolcu eden bir «geçit» sayardı belki de...

Ameliyatı başarıyla atlatmasına karşın, sırt ve bel ağrılarından yakınıyordu. Aylar boyu, yatağında, kıvıldamadan yatmak, hareket edememek, yürüyememek, onu çok üzüyordu. O, canlı, hareketli, kabına sığmaz kişinin yatağa bağı kalmasının ne demek olduğunu anlayabilirsiniz.

Sık sık yokluyordum; büyük kent ölçülerine göre evlerimiz yakındı birbirine. Zayıflıktan bir deri bir kemik kalmıştı. Birşeyler yemiyordu. Yaşama isteği, biyolojik güçsüzlüğünü yenemiyordu. Yatağı salonda idi; salona adımımı atarken, bakışlarını çeviriyor, «Hoş geldin!» anlamında kolunu hafifçe sallıyordu. Sonra, gözlerini kapıyor, dalar gibi oluyor, yeniden açıyor, söylediklerinizi dinliyor, bir iki sözcük katıyor, yine dalıyordu.

Son iki haftada serum veriliyordu. «Son» unu anlamış mıydı bilmem. Ama eşi, çocukları, dostları ve sevenleri, işin nereye varacağını sezinlemişlerdi. Beklenen «son»u geciktirmek için ellerinden gelen her şeyi yapıyorlardı.

Savaş «ölüm» kazandı buna «kazanmak» denebilirse. Yaşam Öyküsü, 24 Şubat Cuma akşamı, saat 20.10'da noktalandı.

«Saz şiirinin yorulmak bilmez araştırmacısı» demiştik yukarıda. Bu, gelişigüzel bir nitelendirme değildir; bir gerçeği vurgulamaktadır. Ahmet Rasim, Ahmet Mithat Efendi için, «Kırk beygir kuvvetinde makine» deyimini kullanmıştı. Bunu, rahatlıkla, Öztelli için de söyleyebilirsiniz. Önüne geçilmez bir tutkuyla, çalışır, çalışır, çalışırdı. Cönkler, yazmalar, öbür yazılı kaynaklar arasında kendini yitirmekten mutluluk duyardı. Hele eline «ilk» olduğu kanısına vardığı bir belge geçmesin, keyfine diyecek yoktu!

«İlk»leri tanıtmada «ilk» olmanın zevkini

onun gibi tatmış bulunan bilmem kaç kişi vardır? Böyle bir bulgu ile karşılaştı mı, hemen yayımlamak, ilgililere duyurmak isterdi. Bu yüzden da, ara sıra yanılığlara düştüğü olurdu.

Özel kitaplıkların en zenginlerinden biri onda idi. Cönk sayısı bakımından, o zenginlikte bir başka özel kitaplığın bulunacağını sanmıyorum. Kitaplığın zenginliği, bir kişinin elinde birçok belgenin bulunması bir «talih»tir elbette; ama, bu kitaplıktan ve o belgelerden yararlanmak çok daha önemlidir. Bir İzzet Koyunoğlu'nu, bir Fahri Bilge'yi düşününüz; kendilerinin hemen hiç bir katkıları olmamıştır bilim dünyasına; başkaları yararlanmışlardır onların kitaplıklarından ve belgelerinden. Bu da bir hizmettir, asla küçümsenmez.

Öztelli'yi onlardan ayıran yan, kitaplığını ve belgelerini bir «kaynak» olarak kullanabilmesidir. Kitaplarını sınıflandırmamıştı ama, cönkleri numaralanmış, «fihrist»leri yapılmış, hangi sayfalarda hangi sazşairleri ve onların ürünleri bulunduğu iç kaynaklarına işlenmişti. Böylece, bir cöngü elinize aldınız mı, ondan kolaylıkla yararlanma olanağını bulurdunuz.

Yazın tarihi doğrultusunda, ortak bir tasarımı olmuştu on beş yirmi yıl önce, Türk Saz Şiiri Tarihi'ni birlikte yazmayı düşünmüştük. Araya başka işler, başka kitaplar girdi; tasarımı gerçekleştiremedik. Fakat vazgeçmemiştik bundan. Elimizdeki işleri bitirince, başlayacaktık Türk Saz Şiiri Tarihi'ne. Sanırım artık hiç bir zaman gerçekleşmeyecek bir «düş» bu... Bizler için, onun ve benim için yani.

Arama ve araştırmada güçlük, engei tanımazdı. Bir sazşairinin falan ya da filan yerde bir cöngü bulunduğu ya da mezarının oralarda olduğunu öğrenince, çeşitli yollara başvurur, bilgi toplar, gerekirse oralara dek uzanırdı. Yalnız ma sa başı çalışmasını sevmezdi. Uğraşmak, didinmek, alınteriyle «eser» ortaya koymak: Hep bunun için uğraştı, oradan oraya koştu.

Kongre ve seminerlere renk katardı, biraz tartışmalı geçmesini isterdi. Bu yüzden saldırılara uğrar, eleştirilir, fakat bunları umursamaz, çalkantılı bir hava yaratmaktan hoşlanırdı. Kaç kez uyarımdım, ılımlı olmasını salık vermiştim. Yanıt hep «— Aldırma, ne söylerlerse söylesinler, sonunda gerçekleri anlayacaklardır.» olmuş-

Kendisini Halkbilime Adayan Öztelli :

FOLKLORUN BİR USTASINI YITİRDİK

Yazan : Fakir BAYKURT

Onunla Ankara'da, Gazi Eğitim'in merdivenlerinde tanıştık. Yıl 1955 olabilir. Ben son sınıftayım. Öztelli de Mersin Lisesinde öğretmen. Gazi Eğitim'e öğrencilerini görmeğe gelmiş. Bilmiyorum kim tanıştırdı? Kolunun altında dergiler, gazeteler. Tatlı bir bahar günüydü. İvecen, sevecen, uçarcasına bir insandı. Bahçedeki banklardan birine oturduk. O zaman tanınmış değilim daha, ama dergilerden biliyordum adımlı. Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde çıkan «Namazdan Önce Oyun» adlı hikâyemi anıyordu. Ben kendisini iyi tanıyordum. Kitapları basılmağa başlamıştı. Varlık'ta yazıları çıkıyordu. Bir yayla izlenimlerini yazmıştı, çok sevmiştim. Bu ilk tanışmadan bende kalan neydi asıl? Öğrencilerine sevgisi, öğrencilerinin de ona bağlılığı. Bir de edebiyatla uğraşanlara gösterdiği büyük ilgi..

Adres alışverişi yapmıştık. Hafik'e atanmıştım. Mektubu geldi arımdan. Ayın dergilerini de postalamıştı. Mersin'in insan beynini foku-

Günlerinin sayılı olduğunu sezmişti, sanıyorum. Son iki haftası, komada sayılırdı. Öyle iken, o kendinden geçmiş zamanlarında bile, kafası, saz şiiriyle, sazşairleriyle «meşgul»du.

Sayın eşinden öğreniyoruz ki, son günlerinde ağzından sık sık çıkan sözler şunlar olmuş: — «Karacaoğlan, Seyrani, Karacaoğlan, Seyrani.»

— «Ağızdan dinlemeler insanı yanıltabilir. Cönklerden yararlanmalı.»

— «Efsaneleri incelemek, aydınlatıcı ve çok yararlı sonuçlar verir.»

**

Bu yazı, otuz yılı aşkın bir dostluğun ezikliği altında sayfalara aktarıldı; ölümünün sıcaklığı ve acısının tazeliği dinmeden daha. Dostları, onu tanıyanlar, bildiklerini, anılarını yazmalıdırlar. Gerçek kişiliği ve bilinmeyen yönleri böyle böyle aydınlığa kavuşur.

Cahit Öztelli, Türk halkbilimine ve özellikle saz şiirine emek veren, ilk kaynaklara giderek gerçekleri bulmaya çaba gösteren, sayısı az bulunur araştırmacılarımızdan biri idi. Kendini bir ereğe adanmış kişinin örneğini verir o. Türk halkbiliminin ve Türk saz şiirinin tarihleri yazıldığı zaman, bir «Cahit Öztelli» bölümü olacağına inanıyorum.

Öztelli, 1972 de bir toplantıda

kur fukur kaynatıp pişiren, insanı çalıştırmayan sıcaklarından söz ediyordu. Sonraki yıllarda bir kez de Ankara Kızılay'da karşılaştığımızı anımsıyorum, hemen ayaküstü. Yakından tanışmamız Konya'da oldu, orada oluştu dostluğumuz.

Lise öğretmenliğini Mersin'den Konya'ya aktarmıştı. Ben de assubay hazırlama ortaokulu na verilmişim. Askerliğimi öğretmen olarak yapacaktım. O sıralar Dede Korkut üzerinde duruyordu daha çok. Folklorun, halk edebiyatının her konusuna ilgisi vardı. Halk inançları ve özellikle Alkarısı üzerinde çalışıyordu. Günde olmazsa günde bir buluşarak sanatı, edebiyatı konu ediyorduk. Demiyolunu Meram yönünde geçince, bir oda bir mutfak, bir ev tutmuşum. Ben gidemezsem Öztelli çıkıp geliyordu. «Namazdan Önce Oyun» adlı hikâyemi anıyordu sık sık. Günümüzde yazarın folklorun ilericisi bir yöntem ve anlayışla yararlanması gereği üzerinde duruyordu.

Romancı, hikâyeci ya da ozan değildi, ama iyi bir öğretmendi, kılı kırka yaran bir araştırmacıydı. Tarihi iyi bilirdi. O yüzden bir folklor ya da halk edebiyatı konusunu ele aldı mı, onu çeşitli dönemlerin olayları ve durumlarıyla, coğrafya içindeki dağılımlarını da gözönünde tutarak bir arada düşünüyordu. Dil Tarihi'ni bitirdikten sonra Denizli ve Samsun liselerinde çalışmıştı. Zile'de arkeolojiye dalmıştı. Örneğin orada Maşat'ı bulmuştu. İkinci Dünya Savaşı içinde askerliği sırasında halkın çektiği yoksulluğu ya-

17. YÜZYILDA ÂŞIK YUNUS

Yazan : Cahit ÖZTELLİ

Yunus Emre'nin mezarları konusu tartışılacak birçok yerler gösterilir. Burada unutulmuş konu başka Yunus'ların varlığıdır. Yunus adını kullanan her şiirin Büyük Yunus Emre'ye mal edilmesi büyük hatadır. Başka Yunus'ların varlığı ortaya çıktıkça, sürüp gelen tartışmalar kendiliğinden ortadan kalkacaktır.

Bizim yaptığımız araştırmalar en az beş altı Yunus'un varlığını meydana çıkarmıştır. Bunlar adlarının yanında «Emre»yi hiç kullanmazlar. Şu mahlasları kullanırlar: Âşık Yunus, Derviş Yunus, Kul Yunus, Yunus Dede, ve sadece Yunus... (1) Son günlerde bir de Halvetî Yunus saptamış bulunuyoruz. Yunus Emre ise Halvetî değildir. Bu Yunus Halvetî olduğunu açıkça söylemekte, Halvetîliğin esas inançlarından olan Hz. Ali'ye, Hasan Basri'ye saygı göstermek (2) bir şiirinde geçmektedir. Ayrıca, Halvetîliğin ikinci

kileri vardı, bu yoksulluğun anlatılmasını ve çarelerinin bulunmasını hem yönetsel, hem sanatsal plânda, gerekli görüyordu. Halkın güncel ve tarihsel çilesini anlamak ve anlatmak için halk türkülleri ve destanlar önemli kaynaklardı. Yani bir olay, savaş, kıırım, yıkım üstüne söylenmiş türküllerle, kısa destanlarla bir toplumun tarihi yazılabilir.

Konya'da, buğday başaklı anıtın durduğu alana bakan bir evde oturuyordu.

Konya'dan sonra Hasanoğlu'na geldi Cahit Öztelli, Eski Köy Enstitüsünün o güzelim havası yoktu artık, ama köy çocuklarıydı çoğunluk öğrencileri. Onlara folklor ve edebiyat sevgisi aşılanıyordu. Hoşlanıyordu işinden. Çocukları fakültete başlamışlardı. Sık sık gelip gidiyordu. Ankara'ya. Ben de askerliği bitirip Şavşat'a verilmiş, oradan da bakanlık çalıştırılmak üzere Ankara'ya getirilmiş, sonra Bakanlık buyruğuna alınmıştım. Arkadaşlığımız sürüp gidiyordu. Sık sık Ankara dışına gezilere çıkıyor, cönk topluyordu. Eski el yazmalarının, bulunması zor kitapların epeyce yer tuttuğu bir kitaplığı vardı. Zaman zaman beni de yararlandırıyordu bu kitaplıktan. Hatta benim için 150-200 ciltlik bir «folklor kitaplığı» yapmayı tasarlıyordu.

Başlangıcını 1955'ten alırsak, 22-23 yıllık

büyük piri Şeyh Seyyit Yahya'yı da anmaktadır. Şiirin o kısımlarını veriyorum:

Kim ki bu tarika girdi
Hasan Basri'ye erdi
Her seher okunur virdi
Seyyit Yahya'dır pîrimiz

Halvetî yolun güderüz
Çekilip Hakk'a giderüz
Gazâ'yi ekber ederüz
Hazret-i Ali'dir ulumuz

Bu Yunus'un zamanını da Eğirdirli Seyyit Burhanettin'in (ölümü 1562) Menâkıb-nâme'sinden öğreniyoruz (3). Halvetî Yunus'un çağının on altıncı yüzyıl olduğu kesinlik kazanmış oluyor. Mezarının nerede olduğu meselesine gelince, biz buranın Bursa olduğu kanısındayız. Çün-

O beni etkiliyordu, sanırım ben de onu.

Öztelli'yi 24 şubat 1978'de yitirdik. Seyit-gazi'deki seminerden dönüşte hastalanmıştı. Ben de iki aylık Almanya gezisinden dönmüştüm. Görmeğe gittim. Yatıyordu. Halk edebiyatının başkaldırı şiirlerini derlemişti. Halk Türkülleri, Halk Şiirleri, Karac'oğlan, Dadaloğlu, Koroğlu, Yunus Emre, Kuloğlu, Nesimi üstüne kitaplarını yayınlamıştı. İlk yapıtı «Zileli Şairler»le birlikte 19 basılı yapıtı olmuştu. Ama bir şey değildi bunlar, asıl yazacakları, yılların bilgi ve deney birikimiyle yoğrularak notlar ve dosyalar halinde çalışma masasına gelmişti.

Özel yaşamı açısından alınırsa, mutlu, tatlı bir hikâyedir Öztelli'nin hikâyesi. Çocuklarını iş ve yurt yuva sahibi yapmıştı. Torunlarını görmüştü. Sonuçlanmamış çalışmaları açısından alınırsa acı bir hikâyedir. En önemli bölümü toprağa giden bir kafa emeği. Dergi sayfalarında serpilmiş kalan makalelerini bile toplayamadı. Dede Korkut Alkarısı, Şeyh Bedreddin üstüne makaleleri bilmem ki nasıl bir araya getirilir, kim yapabilir bu işi? Bilimle uğraşması gerekenlerin çoğunluğunun dedikoduyla uğraştığı bir dönemde bu soruya olumlu karşılık bulmak zor. Bu yönüne çok yarıyorum ölümünün. Sık sık karşılaştığımız, görüştüğümüz, sokağımızda dolaşan, mahallemizin küçük parkında oturan bir dost, kendisinden binlerce anı, fakat bir de bu büyük

kü, Halvetî olan Niyazi-i Mısri (ölümü 1694) bu mezarı tamir ettirmiştir.

Şimdi, on yedinci ve belki de on sekizinci yüzyılda yaşamış başka bir Yunus'tan söz edeceğiz. Bu Yunus'un varlığını bize iki belge haber vermektedir. Birisi, benim özel kitaplığımdaya bulunan bir mecmuada (bu mecmua 18. yüzyılın birinci yarısında düzenlenmiştir). Burada Yunus Emre'nin bir ilâhisinin üstünde «Yunus-i kadim» sözleri yazılıdır. Bu belirtmeye duyulan gereksinme, o sıralarda başka bir Yunus'un yaşamakta yada yakın zamanlarda ölmüş olmasındandır.

İkinci belge ise bir şiirdir. Bu şiir Niyazi-i Mısri'nin (4):

Bakup cemâl-i yâre
Çağırırım dost dost
Dil oldu pâre pâre
Çağırırım dost dost

dörtlülüğü ile başlayan ilâhîsine benzek (nazire)-tir. Yunus, son dörtlükte bunu şöyle belirliyor:

Cezbe-i şevk-i visal
Baldu mahfice kemal
Yunus, Mısri misal
Çağırırım dost dost

burada «ey Yunus, ben de cezbe içinde Mısri gibi dost dost diye çağırıyorum» diyor. Niyazi'ye Mısri denildiğini de hatırlamak gerekir. Dikkatsiz müstensihler tarafından bu ilâhî Yunus Emre'nin sanılarak taş-basma divana da geçmiştir. Şiirin tamamını aşıya alıyorum. Şurasını da belirtmek gerekir ki, eskiden, yerden kazanmak için iki mısra bir mısra gibi yazılırdı. Böylece dikkat edilmezse bunlar, gazel biçiminde de aruzla yazılmış sanılır. Son zamanlarda divan hazırlayanlar bu yolda gaflete düştüler. Oysa, tekkelde topluca söylenecek ilâhîler kısa hece sayısı ile yazılırdı. Çünkü, aruzla ve uzun mısraların topluca söylenmeğe hiç uygun düşmediğini müzikten anlayan herkes bilir.

Bülbül-i nâlan olup
Çağırırım dost dost
Şol güle hayran olup
Çağırırım dost dost

Derd-i dilimden eğer
İster isen bir haber
Aşkile şâm-u seher
Çağırırım dost dost

Zikr-ü safâ derdiyle
Ben direm ihlâsile
Kabrim içinde bile
Çağırırım dost dost

Zikr-i Hüdâ bana pes
Gayriye etmem heves
Aşkile ben her nefes
Çağırırım dost dost

Cezbe-i şevk-i visal
Baldu mahfice kemal
Yunus, Mısri misal
Çağırırım dost dost

Bu benzeğe bakarak şöyle bir sonuca varmak gerekmektedir. Bir ozanın, şiirine benzek yaptığı kişi ile ya aynı zamanda, yaşaması, yada o ozanın daha önce ölmüş olması çok olağandır. O halde, bu Yunus ya Niyazi-i Mısri ile çağdaştır, yada Niyazi'nin ölümünden sonra yaşamaktadır. İki durumda da bu Yunus on yedinci yüzyılda ve belki de on sekizinci yüzyılda yaşamıştır. 17 - 18, yüzyıl da olabilir. Bizim için önemli olan başka bir Yunus'un yaşamış olmasıdır. Böylece biri 16, öteki 17. yüzyılda yaşamış iki Yunus'un bulunması kesinlik kazanmıştır. O halde, şurada burada bilinen Yunus mezarlarından ikisi bu iki Yunus'larındır, demek hiç de yanlış olmaz, sanırız. Yalnız şurasını hemen belirtmek yerinde olacaktır ki, o da Eskişehir'in Sarıköy'ündeki mezarın Yunus'ların hiçbiri ile ilgili olmadığıdır: Çünkü, buradaki mezar açıldığında hiç bozulmamış on beş iskelet çıkmıştır. Bu iskeletler Yunanlıların Eskişehir'i işgal ettikleri sırada öldürdükleri kimselerin bir çukura atılmış olmasından oluşmuştur. Ayrıca belge olarak ileri sürülen Kanûni devrindeki Yunus Emir Bey'in Sarıköy'deki zaviyeye yaptığı vakfın ad benzerliğinden uydurulmuş, zavıyeye vakfedilmiş arazi için vergi yükünden kurtulmak isteyen zavıyedarların üstüne düştükleri çıkar olayıdır (5).

1) Bakınız : Cahit Öztelli, Kaç Yunus Var, Sesimiz (dergi), sayı 77, Aralık 1975.

2) Enver Behnan Şapolyo, Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi, İst. 1964.

3) Süleyman Sükûti Yiğitbaşı, Eğirdir - Felekâbat Tarihi, 1972.

4) Niyazi Divanı, taş-basma, s. 14 ve Niyazi Divanı, Maarif Kitaphanesi.

5) Cahit Öztelli, Yunus Emre - Yeni Belgeler, Bilgiler, 1971.

M. F. E. MÜDÜRÜ CAHİT ÖZTELLİ

Yazan : Nail TAN

Folklorcularımızdan bir bölümünün çok iyi bildiği gibi, Millî Folklor Enstitüsü (bugünkü adı Millî Folklor Araştırma Dairesi) 16.5.1966 gün ve 450 sayılı Kültür Müsteşarı Adnan Ötügen ve M.E.B. Orhan Dengiz'in imzalarının bulunduğu bir onayla Eski Eserler ve Müzeler Müdürlüğüne bağlı (Genel Md. Mehmet Önder) olarak kurulmuştur. Bu onay alınmadan önce 21.4.1966 gün ve 769 sayılı yazıyla (A. Ötügen imzalı) Enstitü'nün görev, örgüt ve çalışma ilkelerini belirleyecek bir protokol hazırlamak üzere şu şahıslar 30.4.1966 saat 10.00 da Millî Kütüphane'de yapılan toplantıya çağırılmışlardı: Adnan Ötügen, Raşit Abet, Orhan Acıpayamalı, Necil Kâzım Akses, H. Ferit Alnar, Sadi Yaver Ataman, Sıtkı Bilmen, Rıfık Danışman, Ahmet Muhip Dranas, İskender Cenap Ege, Ulvi Cemal Erkin, Cüneyt Gökçer, İhsan Hınçer, Mükerrrem Keymen, İlhan Usmanbaş, Faruk Yener, Halil Bedi Yönetken, Halil Oğultürk, Gültekin Oransay, Ali Rıza Önder, Mehmet Önder, Aziz Özçelik, Osman Özdenkçi, Cahit Öztelli, Cemal Reşit Rey, A. Adnan Saygun, Nurettin Sevin, Muammer Sun, Ahmet Kutsi Tecer, Neriman Tüfekçi, Söz konusu toplantıya ancak 20 uzman, kültür adamı ve yönetici katıldı (Ötügen, Acıpayamalı, Ataman, Danışman, Dranas, Ege, Hınçer, Keymen, Oransay, Mehmet Önder, Özdenkçi, Öztelli, Sevin, Tecer, Usmanbaş, Yener, Borçaklı). Toplantıyı yönetmek üzere İskender Cenap Ege başkanlığa, Gültekin Oransay ve Halil Oğultürk sekreterliğe seçilmişlerdi. Bu toplantıda Enstitü'nün görev, örgüt ve çalışma ilkelerini belirleyen protokol kabul edilmiştir (Protokoldeki ad Türk Folklor Enstitüsü'dür.) Protokolden sonra yazımızın girişinde söz ettiğimiz onay alınmış, böylece Millî Folklor Enstitüsü kurulmuştur. (Protokol ve onay için bkz. Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek: **Türk Halkbilimi**, Ajans Türk mat., Ank. 1977, ss. 111-113, T. İş Bankası Kültür Yayınları: 180, ... İhsan Hınçer: **Folklor Enstitüsü Kuruluş Semineri**, TFA, (*) 202, 5/1966, 4065-4067... Şerif Baykurt: **Türkiye'de Folklor**, Kalite Mat., Ank. 1976, ss. 102-103).

Anlattığımız çalışmalar sonucunda kurulan Millî Folklor Enstitüsü'nün ilk müdürlüğüne, kuruluş çalışmalarına katılan M.E.B. Yayınlar ve Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğü Türk Ansiklopedisi Bürosunda görevli 14941 sicil nu-

maralı Edebiyat Öğretmeni H. Cahit Öztelli, 13.6.1966 gün ve 209.0 (14) 221/37521 sayılı kararname ile «Konya Lisesi Edebiyat Öğretmeni olup 5439/2 sayılı kanuna göre Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Millî Folklor Enstitüsü Müdürü» ifadesiyle atanmıştır. Bu atama kararname 28.2.1967 gün ve 209.0(43)/3469 sayılı kararname ile değiştirilmiş, «Konya Lisesi Edebiyat Öğretmeni olup 5439/2 sayılı kanuna göre Millî Folklor Enstitüsü Müdürü» şekline getirilmiş, böylece Enstitü, Kültür Müsteşarlığına bağlı müstakil bir müdürlük olmuştur.

Öztelli, müdür olunca öncelikle Enstitü'ye yer, eşya ve kırtasiye aramaya başlamış; Gazi Mustafa Kemal Bulvarı Uz Apartmanında 6 numaralı daire kiralanmış, ilk memurlar atanmış, eşya ve kırtasiye yardımları toplanmıştır.

Enstitü'nün kuruluşunun tamamlanabilmesi için yasal dayanak sağlamak amacıyla Öztelli, bir kuruluş yasa tasarısı hazırlamıştır. Bu tasarı 22.12.1966 saat 10.00'da Millî Kütüphane'de düzenlenen bir seminerde tartışılarak kabul edilmiştir. Semineri Naki Tezel (Başkan), Fahrettin Kırzioğlu (Başkan Yard.), Muammer Sun ve Veysel Arseven (Yazmanlar) yönetmişlerdir. Orhan Dengiz (M.E. Bakanı), Adnan Ötügen (K. Müsteşarı), Cahit Öztelli, Hamit Zübeyir Koşay, İ. Hakkı Baltacıoğlu, Ö. Asım Aksoy, A. Rıza Önder, Cahit Beğenç, Muzaffer Uyguner, Osman Atilla, Mithat Atakunt, M. Şakir Ülkütaşır, Fahrettin Kırzioğlu, Suzan Koldaş, Mithat Akaltan, Sabahattin Kalender, Veysel Arseven, Muammer Sun, Sezer Güven, Oktay Güzelbey, Bora Hınçer, Ferruh Dinçer, Halil Oğultürk, Hikmet Gürçay, Kemal Or, Mehmet Önder, Halim Baki Kunter, Nevzat Canatalay, Halide İntepe, Mehmet Şakraker, Bedriye Kadioğulları, Ulvi Gan, Ahmet Günay, Muammer Ülker, Kâzım Eke, Halil Haksal, Şahap Coşkunlar, Ahmet Borçaklı, Nurettin Özdemir, Aziz Özçelik, Nihat Gezmiş, Naki Tezel, Müjgân Cunbur, Hıfzı Tonyukuk, Hamza Zülfikâr, Halil Nuri Yurdakul, Özcan Tamer, Bekir Sıtkı Oransay ve Tamer Gök'ün katıldığı seminerde Öztelli, Enstitü'nün kuruluşundan itibaren yapılan çalışmaları anlatmıştır. (Seminer hk. ayrıntılı bilgi için bkz. Bora Hınçer: TFA, (X)210, 1/1967, 4311-4313). Öztelli konuşmasında folklor ihtisas kitaplığı kurmaya önem verdi-

ARAŞTIRMALARI

ğini, ilgili kuruluş ve kişilerden kitap bağışları toplandığını, ayrıca bilimsel çalışmalar için çok gerekli görülen folklor bibliyografyalarının hazırlanmaya başlandığını belirtmiştir. Söz konusu yasa tasarısı hakkında bakanlıkların görüşlerinin toplanması yıllar almış, bu gecikme karşısında aynı tasarı Afyon Milletvekili Osman Atilla tarafından yasa teklifi olarak T.B.M.M. Başkanlığına sunulmuştur. Bu teklif 1969 seçimleriyle kadük olmuştur. Daha sonraki yönetimler zamanında Enstitü'yle ilgili yasa tasarısı, Kültür Bakanlığı Kuruluş Yasa Tasarısı içinde yer almıştır.

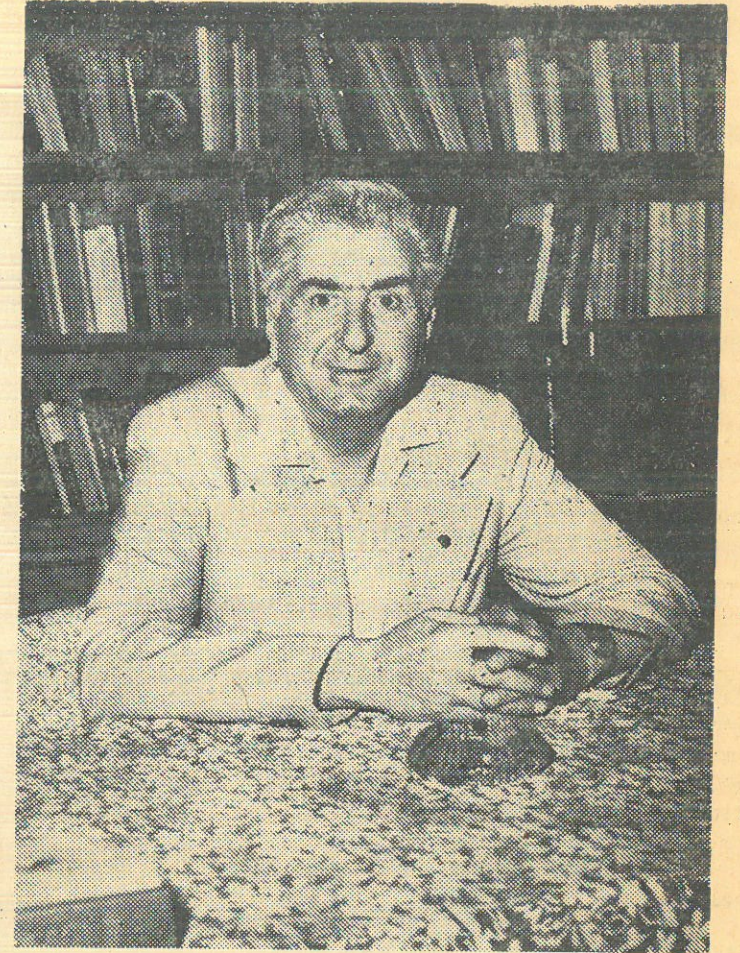
Öztelli, Türk folklorunun zenginliğini dikkate alarak, yurdun dört köşesinde derlemeler yapılmasını düşünüyordu. Bu amaçla, 15.2.1967 gün ve 26 sayılı bir genelge hazırlanarak (M. Yard. Mehmet Önder imzalı) valiliklerden folklor derlemeleri yapmaya istekli öğretmenlerin adresleri istendi. Bu çağrıya 1500'e yakın öğretmen cevap verdi. Gönüllü derleyici öğretmenlere Mart 1967'den itibaren anketler ve TFA dergileri gönderilmeye başlandı (Anketler. le ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. TFA, (X) 213, 4, 1967, 4377 ve TFA, (XI) 224, 3/1968, 4697 - 4699).

Öztelli'nin Enstitü'nün kurulmasıyla birlikte başlattığı çalışmalardan biri de bibliyografya taramalarıdır. Bilimsel çalışmalarda bibliyografyalara gereksinme duyulduğunu çok iyi bilen Öztelli, Veysel Arseven'i Türk Halk Müziği, M. Âdil Özder'i de folklorun diğer konularıyla ilgili bibliyografyalar hazırlamakla görevlendirmiştir. Bu çalışmaların sonucunda Açıklamalı Türk Halk Müziği Kitap ve Makaleler Bibliyografyası, Türk Halk Şairleri Bibliyografyası, Türk Folklor ve Etnografya Bibliyografyası ve Doğanlar Bibliyografyası ortaya konmuştur.

Öğretmenlerin daha iyi derleme yapabilmelelerini sağlamak amacıyla 15-28 Temmuz 1968'de Ankara'da ve 4-18 Ağustos 1966'da da İstanbul'da iki folklor kursu açılarak 100 kadar öğretmenin folklor eğitimi tamamlanmıştır.

1968-1969 yıllarında Enstitü'nün Halk Oyunlarımızın derlenmesine ağırlık verdiğini görüyoruz. Öztelli, Enstitü Müdür Yardımcılığına atattığı Şerif Baykurt'u bu konuda görevlendirmişti. İki yılda, M.E.B. Film Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkeziyle işbirliği yapılacak mahalli halk oyunları ekiplerinin en iyilerinden 200'e yakın oyun filme alındı, renkli slaytları çekildi.

Başlangıçta müstakil bütçesi olmayan Enstitü'ye 1969 mali yılından itibaren bütçe yapma

Cahit Öztelli çok sevdiği kitaplarının önünde..

Bir Öğrencisinin Kaleminden :

HOCAM CAHİT ÖZTELLİ

Yazan : Metin SOYSAL

Eski kabıyla, solgun ve epeyi yıpranmış sayfalarıyla kimbilir nice zamanın takvimleri üstüste yığıldığı bir defter vardı elinde:

—«Çocuklar buna cönk derler!» diye bastı üstüne,

«— Bunlar, Anadolu'nun folklor hazinesidir. Ne zaman, nerede, kimin eline böyle bir defter geçerse, beni arayın, kimin nesidir diye sorun. İnceleyelim...»

Mersin Lisesi'nde edebiyat öğretmenimizdi Cahit Öztelli. Çok defa, «Müfredat Programı»nın dışına çıkar, işlemesi gereken konuyu genişletir, uzun uzun anlatır, sınıfta tartışır.

Eğer, konu üstüne belge gerekliyse üşenmez, sonraki derse koca bir dosyayla gelir, bıraktığı yerden aynı titizlikle devam ederdi.

Nûr içinde yatsın. Bize «Folklorcu» olmayı o aşılamaştı...

Birgün Konya'da «^{**}Aşıklar Bayramı»nda beraberdik. Öğrencilerinden kimimiz gazeteci, ki-

yapılan en önemli işlerden biri merhum müzikolog Mahmut Ragıp Gâzimihal'in «Yurt Oyunları Kataloğu» adlı araştırmasının 20.000 liraya veresinden satın alınmasıdır.

Öztelli, Müdürlüğü döneminde şu kitapların basılmasını sağlamıştır:

1. Açıklamalı Türk Halk Müziği Kitap ve Makaleler Bibliyografyası: Hzl. Veysel Arseven, M.E.Bsm., İst. 1969, 6+209 s.

2. Türk Halk Bilmeceleri: Hzl: Naki Tezel, M.E.Bsm. Ank. 1969, 8+95 s.

3. Türk Folklor ve Etnografya Kılavuzu: Hzl: Naki Tezel, M.E.Bsm., Ank. 1969, 32 s.

4. Türküler I (Eskişehir Bölgesi): Derl. Muhammer Uludemir, Fon Mat., Ank. 1970, 4+172 s.

Folklor Enstitüsü biri ağaç dağlama diğeri Karagöz tasvirleri konularında iki de sergi açmıştır.

Enstitü'nün hizmetleri için bazı teknik cihazlar gerekmekteydi. Öztelli, şu cihazları satın almıştır: Viktor Kalart 16 mm. Sinema Makinası, Vega Projeksiyon Makinası, Paillard Bolex 16 mm. Kamera, Rex Rotary Teksir Makinası, Fotokopi Makinası, Grundig TK 2200 Teyp (3 adet), Grundig 320 Teyp, Grundig TK 146 Teyp.

minimiz eğitimci, kimimiz bankacıydık. Ama, Anadolu'nun gerçek sesi olan ozanlar için Konya'da toplanmıştık.

Onun, lise sıralarındaki sözleri kulaklarımızdaydı:

— «Çocuklar! Heride seçeceğiniz meslek, birer folklor araştırmacısı olarak çalışmanıza engel değildir. Folklor hazinemize ne katarsanız, ulusal kazancımız olacaktır...»

... Ve o gün, bu sözleri hatırlattığımız zaman, tatlı tatlı gülümsemişti:

— «Şakaklarınıza ak düştüğünü görüyorum. Eksişim olan bir cümleyi daha eklemek isterim. Folklorculuğun yaşı yoktur. Böyle yerlerde her yaşta beraber olalım...»

Onu, böyle yerlerde çok arıyoruz. Çok arayacağız...

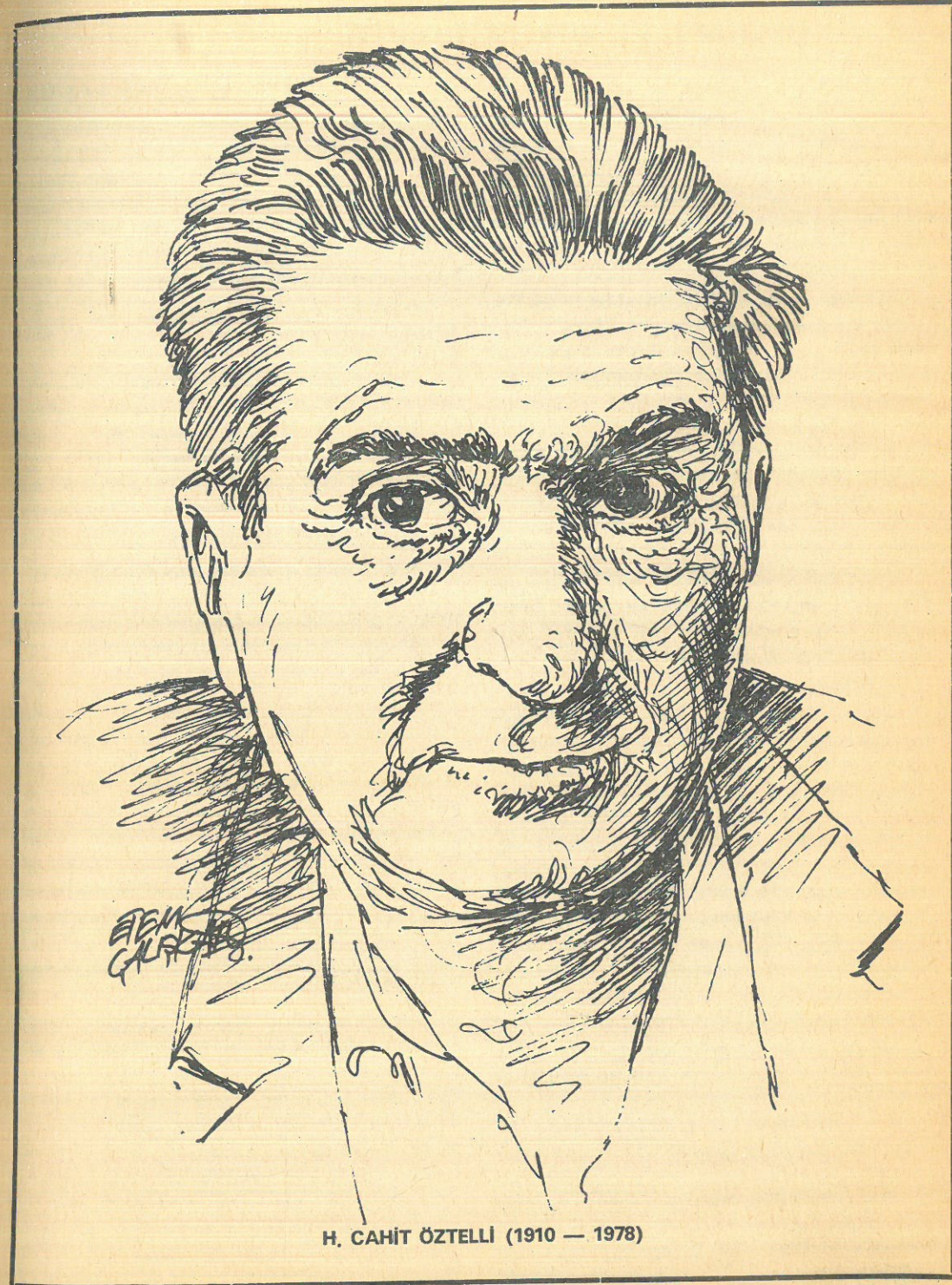
Dün vardı, bugün yok. Ama, Türk Folklor Kitaplığı'nda canlı ve etkili bir Cahit Öztelli imzası, eserleriyle yaşıyor. Yüzyıllar boyu yaşayacaktır...

ğıştırmış, Bakanlık binasına (şimdiki Ticaret Bakanlığı batı bloku) taşınmıştır.

1970 baharında Türk Halk Şairleri Bibliyografyası'nın yazarlık ve telif durumundan dolayı açılan soruşturma sonucunda Öztelli, Çankaya Lisesi Edebiyat Öğretmenliğine atanır ve 14.5. 1970 tarihinde Enstitü'deki görevinden ayrılır. Görevini kötüye kullanmak iddiasıyla hakkında açılan kamu davası Ankara Asliye 3. Ceza Mahkemesinin 7.6.1971 gün ve 971/408 sayılı kararıyla beraatla sonuçlanır.

İhsan Hınçer'in, Öztelli'yle Enstitü Müdürlüğünden ayrıldıktan sonra yaptığı röportaj (TFA, XII 251, 6/1970, 5655-5656), Enstitüdeki çalışmaları hakkında geniş bilgi vermektedir. Bu röportajda Öztelli Enstitü Kitaplığına 300 kadar kitabını da armağan ettiğini belirtmiştir. Enstitü'nün arşivinde Öztelli döneminde şu malzemeler toplanmıştır: Halk Oyunları Filmi (38 adet), bant 5 adet), 18x24 boyutlarında 100 adet fotoğraf, Karagöz tasviri (60 parça), renkli yün köylü çorabı (19 adet), Yurt Oyunları Kataloğu (16 defter), 10 büyük klasör içinde gönüllü derleyicilerden gelen derlemeler.

Öztelli'nin Milli Folklor Enstitüsü'ndeki hizmetleri...

H. CAHİT ÖZTELLİ (1910 — 1978)

Resim : Öğrencisi ETEM ÇALIŞKAN

Türk Folklor Araştırmaları, Şubat 1979 - No. 355

ÖZTELLİ VE BİR SOHBET TOPLANTISI

Yazan : Etem Ruhi ÜNGÖR

İstanbul'da yayınlanan aylık müzikoloji dergisi «Musiki Mecmuası»nın sahibi ve genel yönetmeni Etem Ruhi Üngör, Cahit Öztelli ile ilgili anılarını, dergisinin Nisan 1978 tarihli 342. sayısında yayınlamıştır. Üngör, bu yazısının bir bölümünde Öztelli ile tanışmasını anlatırken şöyle diyor:

«Tanışmamıza, Ali Ufkî'nin «Mecmua-i Saz ü Söz» mikrofilm vesile olmuştu. Dergimizden takip ettiği yayın dolayısıyla ilgisini çeken yazmanın mikrofilmini British Museum'dan temin edemediği için temasımız başlamış ve bendeki mikrofilm kopya alması için kendisine göndermiştim. Bundan sonra bir gün İstanbul'a geldiğimde İhsan Hınçer ile birlikte bir gece evimize misafir olmuş ve aynı akşam, daha sonra katılan merhum Halil Can ve Sabahattin Volkan ile birlikte unutulmaz bir gece geçirmiştik.»

Etem Ruhi Üngör, işte bu gece ile ilgili düşüncelerini, dergimizin sahibi ve genel yayın müdürü İhsan Hınçer'e, 28.6.1969 günlü, aşağıdaki mektubu ile iletliyordu:

«Efendim,

Sayın dostumuz C. Öztelli'nin İstanbul'a teşrihi dolayısıyla 27 Haziran akşamı evimizdeki sohbet toplantısına şeref veren; H. CAN, R. DEMİR, İ. HINÇER, C. ÖZTELLİ, S. VOLKAN, Beylere bu vesile ile önce, eşimle birlikte teşekkürlerimizi arz ederek toplantımızda bahsedilen iki konuya, değerli dostlarımızın değerli fikirlerini serdettikleri sırada onları kesmemek düşüncesi ile o akşam temas edemediğim için ancak şimdi bu naçiz görüşlerimi arz etmek mecburiyetindeyim.

Hatırlanacağı veçhile, beni ön plânda ilgilendiren iki konudan birincisi şu idi:

«Türk musikisinin geleceğinde; a) Sanat musikisi, b) Halk musikisi'nin yeri ve önemi nedir?»

Bu konu karşısında her iki musikinin de ayrı ayrı rol alacağı değerli dostlarca çeşitli görüşlerle ele alındı.

Bana göre; Biri münevver zümrenin, diğeri gayri münevver yani köylünün olmak üzere her iki müzik de Türkün'dür. Dolayısıyla gerek sistem ve gerekse makam vs. itibarıyla birbirinin aynıdır. Zaten aynı olması da tabiidir. Aslı aynı olan bu iki musikinin farkları olacaktır da tabiidir. Değil

bizde, dünyanın her yerinde daima münevverin eseri daha sanatlardır. Ama bu demek değildir ki sanat musikimiz, halk musikimizden daha üstündür. Sanat musikimiz, halk musikimizden daha üstün değil, daha sanatlardır. Halk musikimizin içinde öyle nağme motifleri vardır ki değil Dede, İtrî'yi bile bir an geride bırakabilir.

Musikimizin bu iki dalının gelecekteki yerine gelince:

Türk musikisinin âşikâr geleceği olan çok seslilikte tercih, bestekârın iltifatına tabi olacaktır. Bestekârımız ister Halk musikisinin, ister Sanat musikisinin nağme ve özelliklerinden faydalanacaktır. Yani geleceğin çoksesli musikisi bu iki müşterek zengin kaynaktan alınan malzemenin üzerine bina edilecektir.

İkinci cevap arzetmem icap eden konu da: «Türk Halk çalgıları arasına giren sanat musikisi ve batı musikisi çalgılarının durumu» idi. Bu konuda da değerli dostlarımız değerli görüşlerini çeşitli açılardan ileri sürdüler.

Kanaatime göre; Halk çalgılarımız arasına karışan Keman, Kanun, Ud ve Klârnét gibi çalgılar hiç bir zaman temsil vasfını haiz değildir. Keman'ın Türk sanat musikisinde bile yeri olmamalıdır. Çünkü bizim olmayan Keman'ın yerini tutacak «Kemançe, Rebab, Yaylı Tanbur gibi yaylılarımız mevcuttur. Hatta Viyolonsel yerine «Bas Kemançe»mizi geliştirmeliyiz.

Kanun ve Ud bizim ve sanat musikimize ait olması ve pek mahdut bir halk musikisi zümresi tarafından kullanıldığı cihetle, halk çalgıları arasında mütalea etmek isabetsizdir.

Klârnét'e gelince: Her iki musikimizi tehdit eden bu alet bilhassa halk çalgıları arasına sokulmamalıdır. Zira bilindiği gibi Klârnét aslında bizim değil batınındır. Yanılmıyorsam, 18. yy.ın başlarında Nürnberg'de Denner isimli bir müzikçinin tarafından icad edilmiştir. Bize girişi de bir buçuk asırlık bir inkişaftan sonra Sultan Mehid zamanındaki Batı musikisi cereyanı iledir.

Üç yıldır mahallinde incelediğim halk çalgılarımızın en karakteristiklerinden biri olan Zurna'nın Klârnét tarafından ciddi surette tehdit edilmekte ve onun tarafından katledilmekte olduğunu bizzat müşahade etmiş bulunuyorum.

ÖZTELLİ'NİN 1966 YILINDA YAPTIĞI KONUŞMA

Halkevleri Genel Merkezi 10-11 Aralık 1966 yılı sonunda «Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Konferans Salonu»nda «Toplum Kalkınması Hamlemizde Halkevleri» adlı bir seminer düzenlenmiş, 2 gün süren seminerine ülkemizin tanınmış bilim adamları ve folklor otoriteleri katılmıştı.

«Halkevlerinin millî sanat ve kültür yönündeki görevi ve millî kültür gelişmesinde folklorun önemi» adlı açık oturumun başkanlığını Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu üstlenmiş, açık oturum yöneticisi olarak da Ahmet Kutsi Tecer ve Cevat Memduh Altar görev almışlardı.

Konuşmacı olarak sözü önce Ahmet Kutsi Tecer almış, bunu Dr. Hamit Zübeyr Koşay, İskender Cenap Ege, Cahit Öztelli, İhsan Hınçer, Muammer Sun, Özcan Tamer, Aziz Özçelik, Cevat Memduh Altar, Prof. Dr. Celâl Ertuğ ve Şerif Baykurt'un konuşma ve bildiriileri izlemişti.

Cahit Öztelli'nin adı geçen seminerdeki konuşmasını değeri bakımından aşağı alıyoruz.

ÇAĞIRI OTURUM YÖNETİCİSİ AHMET KUTSİ TECER — Demin konuşan arkadaşlar, Halkevlerinde folklor çalışmalarını konu etrafında söz aldılar. Bu bahsi devam ettirmek üzere şimdi Cahit Öztelli arkadaşımızdan konuşmasını rica ediyoruz.

CAHİT ÖZTELLİ — Arkadaşlar, millî folklor gelişmesinin kültür gelişmesinde folklorun önemi kısmında duracağım. Bugünkü oturum konusu, millî kültür gelişmesinde folklorun önemi, bunun üzerinde duracağım.

Bilindiği gibi batının birçok kültür hareketlerini biz çok geriden takip etmeye başladık. Bunlardan bir tanesi de folklor konusudur. Folklor konusu aşağı yukarı iki yüz yıldan beri, en aşağı yüzelli yıldan beri batıda bir ilim olarak ele alınmış ve pek çok çalışmalar yapılmış enstitüler kurulmuş, kürsüler açılmış üniversitelerde

Bu tehlike görülmeli ve musikimizin ciddi yönü ile uğraşanları harekete getirmelidir.

Zurna, sert ve gürlüğü ile tamamen Türk karakteri arz etmekten olduğundan gerek curası ve gerek kabası ile daima tercih edilmelidir.

Maruzatımı burada bitirirken değerli dostlarımla bu kabül toplantıların devamını istiyakla beklediğimi saygılarıma eklerim efendim.»

kendi folklorlarını, millî folklorlarını bitirdikten sonra başka milletlerin folklorlarını incelemeye başlamışlar. Biz ancak Cumhuriyetten sonra Halkevlerinin kuruluşu ile bu konuya el atık. Halkevleri bu konuda pek çok çalışmalar yaptı. Bunu inkâr edemeyiz. Bugünkü folklor çalışmalarımızda eski Halkevlerinin yayınlarını adeta altın madeni arar gibi arıyoruz. Fakat hiçbirini de bulamıyoruz, tam olarak. Bu bakımdan Halkevleri ta. kuruluşundan beri folklor konusuna yakından ilgi göstermiş ve bu gün memlekette isim yapmış birçok folklorcular dünün asıl laboratuar vazifesini de görmüştür. Pekçok kimseler folklorun ruhuna Halkevlerinde girmişlerdir.

Şimdi bugün de Halkevlerinin bu konuyu ciddiyle ele alması çok memnuniyet verici bir davranıştır. Çünkü: millî beraberliği, millî dayanışmayı ve millî kalkınmayı sağlamak istiyorsak folklorumuza eğileceğiz. İsmail Hakkı Baltacıoğlu, milleti tarif ederken gelenekler topluluğu, gelenekler birliği diyor Ben de milliyeti tarif ederken, folklor birliği diyeceğim. Çünkü, bir milleti öteki milletten, bir ulusu öteki ulustan ayıran nedir? İşte o folklorudur. Öyle ise millî varlığımızı yaşatmak, ayakta tutmak istiyorsak, duyu beraberliğine varmak istiyorsak folklorumuza, dünyanın en zengin folkloru olan Türk Folklorunu bilimsel yollarla artık araştırmak, değerlendirmek gerekiyor. Dün millî oyunlar oynanırken, halk oyunları, oturduğumuz yerden hepimiz çoştuk. Hatta bir aralık elimize mızraklar alarak biz de oynamaya başladık. Bu durum gençlerin yanında yaşça ileri olan kimseleri aynı yola götüren, ayağa kaldırıp oynattıran duyu işte millî duyu. Yani folklorun kendisinde hepimizi aynı duyguya götüren bir gelenekler var. İşte bunu ele almazsak manevî kalkınma kültür beraberliği meydana gelemez. Maalesef çok geç kaldık bu hususta onun için son aylar içerisinde Millî Eğitim Bakanlığı bir Millî Folklor Enstitüsü kurdu. Bu enstitü inşaallah bundan sonraki çalışmalarında çok geniş ve yurdun her tarafından muhabirler temin ederek bilhassa öğretmenlerden yararlanarak toparlamalar yapacak, bunları değerlendirecek arşivler kuracaktır. Bu iş yapılırken, yani Kutsi beyin de işaret ettiği gibi devletin de desteği ile kurulan bu enstitünün yanında Halkevlerine de bir takım vazifeler düşmektedir.

Halkevleri bunu nasıl yapacaklar? Millî folklor değerlerimizi nasıl toplayacaklar, toplamaları

gerekir? Eski yaptıkları gibi. Fakat bugün artık eski malî kudretinde değildir Halkevlerimiz. Bunu itiraf etmek mecburiyetindeyiz. Birtakım Halk evlerinden istenen hareketler var ki, bunlar paraya dayanan şeylerdir. Para olmazsa zayıf düşer bu çalışmaların bir kısmı. O bakımdan Halkevleri eskisi gibi folklor yayınlarını kolay kolay yapamayacak. Yapacağı bir iş var. Milli Folklor Enstitüsü ile iş birliği yapmak ki, yani nasıl Köy İşleri Bakanlığına Halk Eğitiminde iş birliği yapıyor, beraberlik sağlıyorsa folklor derlemelerinde de aynı konuyu ele alarak yardımcı olmak, daima işbirliği yapmak danışarak yapılacak işlerde Milli Folklor Enstitüsü Halkevlerinde de bir takım şeyler bekleyecek. Bu görüşü hatırlattıktan sonra folklorlardan nasıl milli sanat doğacak veya istifade edeceğiz? Bunları toplamakla ne elde edeceğiz? diye bir soru gelebilir hatıra.

Bir örnek vereceğim. Bundan bir kaç yıl önce 1962 veya 1963 yılında sanırım, Midas'ın Kulakları diye bir tiyatro oynadı. Tiyatro eseri yazdı bir genç yazarımız. Midas'ın kulakları eski bir efsane. Folklorun edebiyat yönüne giren bir efsaneden bir tiyatro eseri meydana getirdi. Bakınız çok eski birkaç bin yıllık bir efsane. Bu tiyatro yayımlandıktan sonra ben bu efsane üzerinde durdum. Biraz araştırma yaptım, küçük bir araştırma. Bunun kaynağının Orta Asya olduğuna inandım. Orta Asya'da Midas'ın kulakları adı ile değil doğrudan doğruya bir padişahın aynı şekilde başından bir iş geçiyor. Beşyüz yıl önce yazılmış bir kitapta, söylüyor bunu. Biraz

daha geri geliyoruz bir Amerikalı gazeteci yine Türkistana gidiyor, orada bu efsaneyi tespit ediyor, yüzyıl önce yazmış. Daha biraz yakına gelirim. Uzaktan yakına doğru geliyorum. Bir Ana doluyu araştırdım bugün Midas'ın kulakları masal olarak söyleniyor Anadolu'da.

Şimdi bu söyleniyor amma ben hiçbir zaman Frikyalılardan geldiğine inanmıyorum. Orta Asyadan gelmiştir. Bütün yüzyıllar boyunca Orta Asyadan büyük bir medeniyet bir sel gibi akmış batıya doğru.

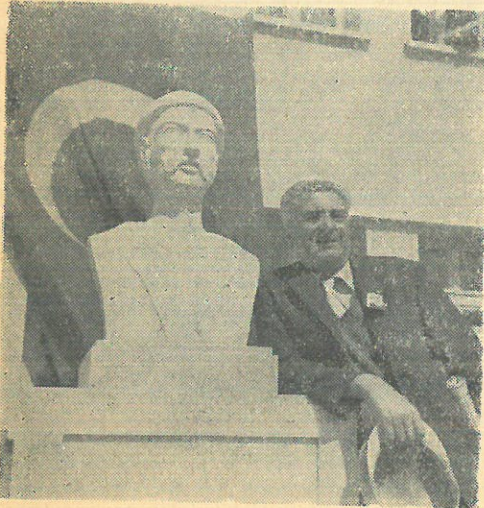
Bir örnek daha vererek bu kısmı kapatacağım. Hepimizin bildiği Dede Korkut Hikayeleri var. Dede Korkut Hikâyelerinin bundan 150 yıl önce bir Alman Tokat'da buldu ve Almanya'da ilk neşirleri yapıldı. Adamın kanaati şu: Orada bir Tepegöz hikâyesi vardır. Bir dev vardır hani tepesinde de gözü. Bir de Homer'in hikâyelerinde Truva savaşlarından dönüp giderken gemisi batar ve bir adaya düşer. Orada da aynı Tepegöz hikâyesi. Birbirine o kadar benzerlik gösteriyor ki, Dede Korkut ile Alman bunu görmüş, bunu bulan Alman bilginini, bu hikâyelerin hiç olmazsa bir kısmı Ege'nin değil, Orta Asya'dan gelmiştir, diyor. Çünkü Türkler batıdan hiçbir şey almıyorlar mütemadiyen akıyorlar, bu tarafa doğru gitmiyorlar, geriye doğru. Daima getirmişler ve Balkan Yarımadasına inmişler ve Dede Korkuttaki Tepegöz hikâyesi bu yolla Home-re geçmiştir diyor. Bunu biz söylemiyoruz yabancılar söylüyor. Demek ki, bizim folklor dediğimiz ve şimdiye kadar anlamını da pek iyi bilmediğimiz yalnız millî oyunlarla halk türkülleri sanılar folklor, pek derin medeniyetlere bizi götürüyor. Suat Sinanoğlu'nun iddiasına cevap veriyorum. Cahit Begenç beyin değil. Biz oraya götürdük. Bu artık güneş gibi yavaş yavaş doğmaktadır. Doğudan gelmiştir, öyle ise dünyanın bugün medeniyet saydığı asıl yani, has milli medeniyet sayılan şey folklorlardır. Halkımızın baştan aşağıya yaşayışı ve inanışları. Bundan sanatkâr nasıl istifade edecek? İşte demin bir örnek verdim. Midas'ın kulakları gibi daha bir sürü kulaklar var. Yani halkın içerisinde sanatkâra yarıyacak birçok malzeme var. Yeter ki, biz onları bir defa toplayabilelim. Topladıktan sonra sanatkâra arz edelim. Sanatkâr ondan neler çıkarır, neler. Demin sayın Başkanımızın söylediği gibi bundan aşağı yukarı yirmi yıl önce Adnan Saygun'un oratoryosu dünyada ne kadar büyük akisler yaptı hatırlıyacaksınız. Neredendir bunun kaynağı? Yunus Emre ve halk melodileri. Biz

ARAŞTIRMALARI

Wagner'leri şunları bunları taklit ederek yazı yazsak oraya yetişemeyeceğiz. Kendimizden alıp modernleştirip modern metotlarla verildiği zaman büyük akisler yapıyor. Daha bir kaç gün önce, veyahutta dün gazetelerde bir resim çıktı Paris'te, galiba bir gelinlik, dünya gelinlik elbiseleri yarışması yapılmış ve Türkler birinci olmuş. Altını okuyoruz Türk Halk elbise motifleri ile işlemiş o İstanbul'daki akıllı terzi ve birinciliği almış. Demek ki, dünya ile yarışmak istediğimiz zaman önce kendimizin, halka mahsus olan eski medeni eserler ve medeni yapımlar, köylü ve halk diyoruz. kendimizi halktan yukarı görüyoruz, yanlış. Yani kendimizin yarattığı, yüzyılların yarattığı medeniyet sonunda bugün dünyayı hayretlerde bırakan milli karakter taşıyan eserler çıkarmak her zaman sanatçılar için mümkün. Ama burada bir şeye dokunmak istiyorum, evvelâ bunları toplayacağız tabii. Önce sanatçı dediğimiz adamı yetiştirmemiz lâzım. Sanatçı güzel sanatlardan veya tiyatro okulundan yetişiyor çıkıyor amma, kendi milletinden haberi yok. Bir örnek vermek istiyorum, yeni Büyük Millet Meclisinin açılma sıralarında, oranın duvarlarını süslemek üzere ressamı Anadolu'nun muhtelif yerlerine gönderdiler. Orada mahalli renkleri aksettirecek tablolar yapınız dediler. Bir ressam karı koca Adanaya gelmişler, ben de Mersin'de idim o zaman. Benim adımlı duymuşlar geldiler. Vali çağırıldı gezdik falan dedi. Ben de gezdiriyorum onları hiçbir şey yok ortada. Ne arıyorsun sen dedim, Dadaloğlunu arıyormuş. Benim de bir Dadaloğlu kitabım vardı, beni onun için aramış. Dadaloğlunu arıyor dedim ki, dağlarda Dadaloğlu aranmaz. Dağlarda değil sen dedim Osmanlı Tarihini bilir misin? Eh... biraz okuduk dedi okulda. Sonradan okudun mu? hiç dedim. Hayır dedi. Bak dedim ben ressam olsa idim ne yapardım: Sen bu dağlarda hiçbirşey bulamazsın Dördüncü Murat zamanında Genç Osman destanı vardır. Genç Osman gerçekten yaşamış çok yiğit bir genç, Naima Tarihinde yazıyor. Bağdat kalesinde o büyük kahramanlık göstermiş adamın hikayesini anlattım. İşte dedim ben olsam senin yerinde Genç Osman elinde bayrakla kale duvarına, Bağdat Kalesine hançer saplayıp üzerine basarken şehit olmasını resmederdim. Fakat o bayrak dikildikten sonra askerin kaleyi alındığını sanarak aynı bizim şu İstanbulun fethinde olduğu gibi son bir hücumla kaleyi ele geçirmiş. Onun şahadetini bayrakla beraber yaparım ve bundandaha iyi

bizim milli veçhemizi aksettiren bir tablo olur mu dedim. Ya doğru dedi, bana bunların notunu verin.

Arkadaşlar notu fiân vermek değil, sanat-kârın evvelâ kendi milletini tanıması lâzım. Aksi halde gidiyor Parise bilmem hangi büyük ressamın tavan arasındaki atölyesinde dört sene çalışıyor, ondan sonra buraya geliyor, bir rakı şişesi yanında iki tane elma nature—morte, masanın üzerinde, Eh, birader bıktık bundan. Yani rakı şişesinde balık olsa da farkı yok bunun. Evvelâ milleti tanımak lâzım. İşte milleti tanımının yolu folklorun kendi eski medeniyetini bilmesi lâzım. Hallıardaki motifler, kilimlerdeki, çoroplardaki ve bu milletin en küçük köy evinde bile en basit eşyanın üzerindeki bir şekil, bir güzel estetik, çeşitli renklerle yapılmış şekiller görüyoruz. Bunlar bu milletin büyüklüğünü asaletini gösteriyor. İşte bunu evvelâ aydına indirmek lâzım, ondan sonra ondan beklemek âzım. Yoksa yama gibi bugün modadır, haydi halk türkülerini, melodilerini şöyle yapayım da, yeni aletlerle çalalım fiân, olmuyor, sökmüyor çok denendi. Başarılı olan çok az. Çekirdekten çocuklar yetiştirmek lâzım. Bunun için de, yine milli terbiye evden başlıyarak başlıyor, okulda maalesef burada kopuyor, kesiliyor. Tarih öğretmenleri, benim tarih hocam bana ne sordu biliyor musunuz? Hapollone başını sağa mı eğdi, sola mı eğdi? Anormal bir adam olduğu için başını biraz eğmiş, daima öyle durmuş. Ben ne diyeyim? Tarih bu. Sağa eğdi dedim. Yok dedi sola eğdi. Bizim not gitti. Aynı şeyi bir başka öğretmen daha sordu. Timurlengin sağ ayağı mı total, sol ayağı mı? Tarih midir bu, size soruyorum? Değil, Ben tarih hocası olmadığım halde emin olun Türk kumaşlarının albümleri var götürüp derste çocuklara gösteriyorum, minyatürlerin albümlerini götürüp gösteriyorum. Çocuklara bu konularda tarih öğretmeninin vereceği şeyleri ben veriyorum. Evvelâ, demek ki benim kanaatim şu: Aydını eğiteceğiz. Aydın bu memleketi tanıyacak, ondan sonra ondan eser bekliyeceğiz. Aksi halde aydınlarımız sadece milli oyunlarla, halk türkülerini folklor sanıyorlar. Bu onun yüzde bir parçası ve en çok dejenere olmuş, en çok da işlenmiş bir kolu. Folklorun adını o kadar çok kötü kullanmışız ki, demin sayın senatör İskender Cenap Ege'nin anlattığı gibi piyasaya düşmüş. İki üç tane hanım bulurlar, bir kaç tane de çalgıcı şu tuluat kumpanyaları gibi. Haydi bakalım Almanyaya, ne o?

Öztelli, Karaman'da Yunus Emre'nin büstü yanında..

CAHİT HOCAYI YİTİRDİK

Yazan : İ. Ünver NASRATTINOĞLU

Cahit ÖZTELLİ ile, son yıllarda yurdun çeşitli yörelerinde düzenlenen folklorik şenliklere, toplantılara birlikte gidiyorduk. Bizleri kıskandıracak denli sağlıklı görünüyordu. İştahı son derece açıktı. Öğün vaktini geçirmez ve bol bol yer, içerdi.

Geçen yıl «Nasreddin Hoca Şenlikleri» nedeniyle gittiğimiz Hortu Köyü'nde ve Sivrihisar'da, gençlere taş çıkartırcasına hareketliydi. Hele bir köy mezarlığında araştırma yaparken, mezarlığın duvarına çıkışı, inişi vardı ki, değme atlete meydan okuyordu, adeta...

Ve yine bir Eskişehir seyahatimiz Cahit Hoca'nın belini büküştü. Sonbaharda Seyitgazi'de düzenlenen «Seyyit Battal Gazi Semineri» Battal Gazi Külliyesindeki bir taş odada yapılmıştı. Bu oda hepimizin üşümemize neden olmuş, Eskişehir'den ufak-tefek arızalarla dönmüştük. Ama Cahit Hoca'nın beli bükülmüş, adeta güçlüğüle doğrulur hale gelmişti!

Hoca, Eskişehir dönüşü yatağa düştü!

Sık sık ziyaretine gidiyordum. Belindeki kırılmalardan, yanlış tatbik edilen bir iğnenin meydana getirdiği arızadan söz ediyordu. Ama aile fertlerinin suratları daima asıktı. Hatta bu nedenle son zamanlarda sık gidemiyordum ya-

İlân Türk Millî Folklor Ekibi geldi. Oraya gidiyorlar, göbek atıyorlar. Mevlâna gibi kutsal bir şeyi çirliçirli bir kadını sahnede oynattıklarını ben sahnede gördüm. Bu kadar ayağa düşürmüşlerdir. Onun için evvelâ aydınlarımız ve bu arada da Halkevlerinin bu işi bilimsel yollarla, konferanslar suretiyle, köylere gitmek suretiyle ve yanında bir çok kimseleri de götürmek yolu ile alması lâzımdır.

Vaktim doluyor, son olarak şunu söylemek istiyorum: Halkevlerinin bir eksikliği var kimse dokunmaz buna. Ben Halkevlerinin kurulduğu günden beri Halkevciyim. Geçen sene bir kaç toplantı yaptık buradaki merkezde, baktım benim otuz sene evvelki bildiğim adamlar geldi. Sonra acı bir rapor yazdık. Beş kişi gelmiştik zaten. Evvelâ yirmi idi, ikinci toplantıda on, üçüncü toplantıda da beş kişi. Nerede dedim,

nına; ailesi istemiyor kanısında'yım, zira...

Şair dostlarımız Ahmet Tufan ŞENTÜRK, Ayhan İNAL ve Şahinkaya DİL ile birlikte gittiğimiz bir ziyaretten sonra «Gördünüz mü?» demiş aile fertlerine «Dostlarım beni iyi gördüler, demek ki artık kalkabilirim, yataktan!...»

Hoca'nın unmaz bir hastalığa tutulduğunu eşi, kızı, oğlu ve damadı biliyorlarmış... Meğer prostat ameliyatı olmak üzere yattığı Tıp Fakültesi Hastanesinde çeşitli testler yapılmış...

Türk Folklor Araştırmaları Dergisi'ne çok büyük değer verirdi. Değerli İhsan HİNÇER üstadımızın hizmetlerini öve öve bitiremezdi, Merhum Cahit ÖZTELLİ...

Ben Cahit ÖZTELLİ'nin çok önemli ve gerçekten çok büyük hizmetlerine değinecek değilim, Zira, O'nun tüm özellikleri, O'nu benden iyi tanıyanlarca yazılacaktır. Ama ben şu kadarını söylemek istiyorum: Cahit Hoca, Türk Halk Edebiyatı ve Türk Folkloru için sayılamayacak kadar çok büyük hizmetlerde bulunmuş, yeri doldurulamayacak denli büyük bir Edebiyat Tarihiçisi ve araştırmacıydı: Kabri nûr, mekânı cennet olsun...

otuz senedenberi Halkevleri adam yetiştirmedim mi? Artık saçlarımız ağardı, biz çekiliyoruz. Ben her gece gelemem. Niçin gençler gelmiyorlar? Yani genç adam alınmamış? Halkevlerinin birinci plânda tutacakları iş, aynı zamanda Halkevcisi yetiştirmektir. Hep bakıyorum otuz sene evvelki adamlar. Bakın yanımdakiler de öyledir. Nerede gençler, Halkevinin çatısı altında? Halkevlerini besleyecek olan insan gücüdür nihayet, insan gücü olacaktır. Nerede bu gençler? Bu gençlere aman çok dikkat edelim. Üniversiteden, hatta liseden çocuklar Halkevine üşüşüyor. Vazife vermek, yönetici adam yetiştirmek şarttır. Aksi halde Halkevleri bir rüya olabilir. Sözlerim bu kadar teşekkür ederim.

KUTSİ TECER — Efendim, Cahit Öztelli arkadaşımıza çok teşekkür ederim.

NOTLARIMDAKİ ÖZTELLİ

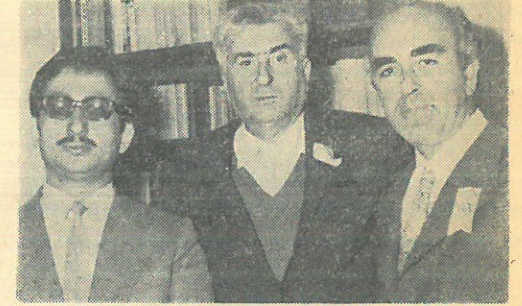
Yazan : Doç. Dr. Saim SAKAOĞLU

Öztelli Hoca'yı 1957 yılında tanıdım. O zaman ben Konya Erkek Lisesi'nde 2. sınıf talebesi idim, o da Ticaret Lisesinde Edebiyat öğretmeni... Bu okulda okuyan bir yakınım dolayısıyla kendisini giyabında tanımıştım. Talebelerini okumaları için teşvik ettiği Türk Folklor Araştırmaları'yla da ilk defa bu yıllarda karşılaşmıştım.

Ertesi yıl (1958-1959 ders yılında) biz 79 kişi olarak başlayıp 81 kişi ile bitirme imtihanlarına girdiğimiz 6 Edebiyat sınıfında, okulumuzda mevcut birkaç edebiyat hocasından birisini beklerken Öztelli Hoca ile karşılaşınca şaşırılmıştık. Haftada 6 saat dersi vardı ve 3 defa gelerek ikişer saatlik derslerini verirdi. O yıllarda Türk Dili dergisinde Füzûlî ile ilgili bazı yazıları çıkınca dikkatle okur, o satırların arasında derslerimizdeki Öztelli'yi arar dururduk.

Lisenin Kültür ve Edebiyat Kolu başkanlığına fen şubelerinden arkadaşların seçilmesi bizi bir hayli üzmüştü. Hemen kafa kafaya verip bir edebiyat gazetesi çıkarmaya karar verdik. Sonunda ÖZLEM adını verdiğimiz bir dergiyi çıkarmayı başardık. Bedir Yıldız, Yılmaz Gürkan, Faruk K. Uzunlar ve ben heyecanımızı, mezun olmamız sebebiyle ancak 3 sayı çıkarabildiğimiz bu derginin sayfalarında filizlendirmiştik. Bu dergi Konya çapında bir dergi olmalıydı. İlin bütün ünlü yazar ve şairlerine yer vermeliydik. Fayzi Halıcı, Mehmet Önder, Ali Rıdvan Bülbül, Kemal Or, Önal Vasıf Öztaş gibi Konyalıların yanında Cahit Öztelli hocamızın da sayfalarımızda görünmesini istiyorduk. Ancak Hoca bizi devamlı olarak atlatıyordu. Sonunda bize, evvelce başka bir yerde neşredilmiş yazısını verdi. Neşretsek, yazı orijinal değildi; neşretmesek, Hoca kırılacaktı. O, bizim dergiyi çıkaracağımıza ihtimal vermiyordu. Yer verelim ve Hocayı düşündürelim dedik. Ve böylece yaptık.

Kompozisyon derslerinde şiir okuma, hikâye yazma ve okuma yarışmaları tertip ederdi. Ben bir mizahî hikâye ile katıldığım okuma yarışmasında dereceye girememiştim. Galiba bizim Faruk, O Henry'nin «20 Yıl Sonra» adlı hikâyesiyle birinciliği almıştı. Ama daha sonraki haftalarda «Parkta» adlı hikâyemle yazma dalında birinciliği almıştım. Bu tür yarışmalar bana ve bir arkadaşımıza yeni bir ilham vermişti. Hocamız bir halk edebiyatı ve folklor mütehassısı idi. Bir

Cahit Öztelli, 1973 yılında Baha Kayserilioğlu ve Hasan Özönder ile birlikte

de böyle bir program hazırlamalıydık. Ben folklorla ilk merhabayı 172 Lâtif Çakıcı (Şimdi S.B.F. de profesör) ile birlikte o günlerde vermişim. O günkü programda bilmeceler, tekerlemeler, şiiirler, vs.ler yer alıyordu. Harun Veli Yıldırım, Yılmaz Ünsay ve Can (Soyadını hatırlayamadım) adlı arkadaşlar, Çakıcı ile benim «tertip komitesi»ni meydana getirdiğimiz programda söz almışlardı.

Öztelli Hoca ile talebe-hoca münasebetlerimiz benim, adı şimdi Gazi Lisesi olan Erkek Lisesi'ni bitirmemle uzun bir duraklama devresine girer. 1967 yılında Atatürk Üniversitesi'ne halk edebiyatı asistanı olarak vazifeye başladığım günlerde o, bir yıllık Millî Folklor Enstitüsü Müdürü idi. 1968 yazında onu Demirtepedeki Enstitü'de ziyaret ettim, Kendisine, Konya Erkek Lisesi'nde okuduğumu ve kızı Neşe'nin sınıf arkadaşı olduğumu söyledim. Kızıyla 2 yıl, 5 Ed/B ve 6 Ed. sınıflarını beraber okumuştuk. Ziyaretim mesai saatinin bitimine yaklaşan saatlere rastlamıştı. Salmadı, uzun uzun konuştuk. Şevket Kutkan da bir müddet bizimle kaldı. Hatta bu arada, Kul Nesimi'nin bazı şiiirlerini gözden geçirmişlerdi. Masasında bazı Battal Gazi yazmaları vardı. Bana doktora çalışmamı bu tür eserler üzerinde yapmamı tavsiye etmişti. Ben ise masallar üzerinde çalışacaktım. Çünkü yazmalar emin ellerde idi. Ama masallar teyp, piyano ve radyo gibi devlerin esiri olmuştu. Müna. sebetlerimiz artık ölünceye kadar sürecekti.

Kul Nesimi'yi, şu cümle ile imzalayıp göndermişti:

«Çalışkan öğrencim Saim Sakaoğlu'na sev-gilerimle. 8.3.1969» Ertesi yıl neşrettiği Karaca-

oğlan'ın 1. baskısını ise daha değişik bir cümle ile gönderiyordu: «Değerli meslektaşım Saim Sakaoğlu'na sevgilerimle, 23.8.1970» iki yıl içinde lütfettikleri iki kitapta ben talebeliğinden meslektaşlığına terfi ettirilmişim. Bu sebepledir ki yazımın köşe başlığını «Meslekten Bir Talebesinin Gözüyle» olarak koymayı uygun bulduk.

1973'de toplanan I. Uluslararası Türk Folklor Semineri'nde sunduğu Anadolu'da Şamanlığın İzleri konulu tebliği ile bazı tebliğlerin görüşülmesi sırasında ileri sürdüğü görüşlerle dikkati çekmiş, tartışmaların heyecan dozunu arttırmış, bu toplantının en ilgi çeken hadisesinin kahramanı olmuştur.

4-9 Ekim 1976'da toplanan II. Milletler Arası Türkoloji Kongresi'nin 3. günü (6 Ekim 1976) akşamı İstanbul Valisi'nin Tarabya Otelinde verdiği kokteyl'de beraberdik. Bir saatten fazla birlikte olduk. O, bir misafiri ile gelmişti, erken ayrılmıştı. O gün çok neşeli idi. Kongreye tebliğ sunmamış, dinleyici olarak katılmıştı.

20 Mayıs 1977 tarihinde Ankara'da Kayserililer Derneğinde Prof. Dr. Ahmet E. Uysal tarafından verilen hikâyeci Behçet Mahir konulu konferansı da birlikte takip etmiştik. Elbette hacı hacı Mekke'de bulacaktı. Bu vesileyle diğer dostlarımızı da orada görmüştük.

10-11 Haziran 1977 tarihlerinde Konya'da yapılan Yunus Emre, Nasrettin Hoca ve Karamanoğlu Mehmet Bey ve Türk Dili seminerlerinde 3 gün beraber olma fırsatını bulmuştuk. O Yunus Emre ile ilgili bir de sergi açmıştı. Yıllardan beri biriktirdiği gazete küpürleri ile dergileri birkaç cemeke'de teşhir etmişti. Şüphesiz seminerin en ilgi çekici yönlerinden biri de bu sergi idi.

Onunla son olarak 28 Ekim 1977'de Konya'da

da görüşmüştük. Ben, Silifke'deki bir seminere tebliğ sunmaya gidiyordum. Vasıta değiştirmek için bir gün Konya'da kalmıştım. O günlerde de 12. Âşıkklar Bayramı devam ediyordu. Yarışmaya katılan şairler teksir edilmiş, jüri üyelerine dağıtılmıştı. Benim de jüriye katılmamı uygun gören heyet, değerlendirmeyi yapabilmem için sözü edilen teksirden bir nüsha da bana vermişti. Mevlânâ Araştırmaları Enstitüsü'nün arka salonuna giden koridorda onunla karşılaşmış ve kendisine değerlendirmeyi yapıp yapmadığını sormuştum. Değerlendirmişti. Âşıkklar hakkında oldukça müsbet şeyler söyledi. Beğendiği şiir sayısı epeyce fazla idi. Bir hayli konuştuk. Benim ertelediğim genel değerlendirmeye katılmamı istemişti. Ancak bu imkânsızdı. Onunla son görüşmemizin bu olduğunu elbette bilemezdim. Görülür bir rahatsızlığı yoktu. Daha sonra ortak dostlarımızdan öğrendiğimiz zayıflama söz konusu değildi.

Onunla ilgili yazımı, kısa bir mektubuna yer vererek bitirmek istiyordum. Doçentlik çalışmam için taş kesilme /taşa dönüşme/ taş olma motifine yer veren Anadolu efsanelerini toplamam gerekiyordu. Elimde yüzlerce vardı, ancak daha çok olmasını istiyordum. Bu isteği belirten ve bazı açıklamaları içine alan bir teksir formu bütün meslektaşlarım gibi Hocama da göndermiştim. «Türk Dil Kurumu'nun 40. Yıldönümü» başlıklı kağıda, 1.3.1976 tarihinde arap harfleri ile yazdığı mektubunu 5.3.1976'da almıştım. Mektup aynen şöyledir:

Saim Bey,

Mektubunuzu bir kaç saat (önce) aldım. Taşlar için henüz bilgi verecek kadar zaman olmadı. İlk haber olarak bugün adıma gönderilen bir dergide sizi ilgilendiren bir kapak resmi ile içinde malumat vardır. Hemen gâib etmeden gönderiyorum. Belki işinize yarar. Başarı dilekleriyle.

imza

Sözü edilen dergi Çeşme'nin Sesi adını taşıyordu. «Bağımsız, aktüel, siyasal gazetedir» diyorsa da muhtevası ve şekliyle tam bir dergi idi. Kapağında yer alan 4 fotoğraftan biri Manisa'daki Ağlayan Kaya'ya aitti. Bununla ilgili bilgi de 9. sayfada idi.

Eserlerinin yeni baskıları onun adını devam ettirecektir. Dost ve talebeleri ise onu hiç bir zaman unutmayacaklardır.

Bibliyografya :

ÖZTELLİ'NİN DERGİMİZDE ÇIKAN YAZILARI

Derleyen : Bora HİNÇER

Cahit Öztelli'nin 1950-1979 yılları arasında dergimizde yayınlanan yazılarının başlıklarını, cilt, sayı ve sayfalarını aşağıda sunuyoruz:

1. At hakkında bir araştırma (I) — cilt 1, sayı 8, sayfa 127
2. At hakkında bir araştırma (II) — c. 1, s. 9, sf. 140
3. Sümmani hakkında — c. 1, s. 13, sf. 206.
4. Sefilî'nin bir cenk destanı — c. 1, s. 15, sf. 229.
5. Kul Hüseyin'in yaş destanı — c. 1, s. 16, sf. 247.
6. Kuloğlu hakkında — c. 1, s. 17, Sf. 267.
7. Kuloğlu'nun yeni bulunmuş şiirleri — c. 1, s. 19, sf. 299.
8. Âşık Ömer hakkında üç yeni vesika — c. 1, s. 21, sf. 325.
9. Zile manileri — c. 1, s. 22, sf. 349.
10. Bayburtlu Zihni (kitaplar arasında) — c. 1, s. 23, sf. 359.
11. Emrah'ın ikinci baskısı (kitaplar arasında) — c. 2, s. 25, sf. 390.
12. Âşık Ömer'in ustası Şerifi — c. 2, s. 26, sf. 405.
13. Zile'de doğum ve âdetleri (I) — c. 2, s. 28, sf. 436.
14. Emrah hakkında yeni notlar — c. 2, s. 29, sf. 454.
15. Zile'de doğum ve âdetleri (II) — c. 2, s. 30, sf. 478.
16. Vahit L. Salcı'nın gizli hazinesi — c. 2, s. 31, sf. 483.
17. Naci Kum'u da kaybettik — c. 2, s. 31, sf. 492.
18. Zile'de doğum ve âdetleri (III) — c. 2, s. 32, sf. 506.
19. Vahit L. Salcı'nın büyük ideali ne idi? — c. 2, s. 33, sf. 521.
20. Yeni bir «Karacaoğlan» masalı (kitaplar arasında) — c. 2, s. 35, sf. 548.
21. Zile'de doğum ve âdetleri (IV) — c. 2, s. 36, sf. 571.
22. Yeni ve değerli bir eser: Folklor Sözleri — c. 2, s. 38, sf. 593.
23. Zile'de doğum ve âdetleri (V) — c. 2, s. 39, sf. 618.
24. Folklor Enstitüsü ihtiyacı ve Kuroğlu — c. 2, s. 40, sf. 625.

25. Nailî'den şiirler — Şebinkarahisar şairleri (kitaplar arasında) — c. 2, s. 41, sf. 650.
26. Zile'de doğum ve âdetleri (VI) — c. 2, s. 42, sf. 663.
27. Derdiçok (kitaplar arasında) — c. 2, s. 43, sf. 685.
28. Zile'de doğum ve âdetleri (VII) — c. 2, s. 44, sf. 693.
29. Konyalı Şem'i hakkında yeni bilgiler — c. 2, s. 47, sf. 738.
30. Beşinci yıla girerken — c. 3, s. 49, sf. 769.
31. Başa hasır yakmak — c. 3, s. 50, sf. 789.
32. El bilmez marifet alelaceaip oyun hikâyesi — c. 3, s. 53, sf. 847.
33. Bamsi Beyrek'in Zile varyantı — c. 3, s. 54, sf. 853.
34. İki kadın şair üzerine — c. 3, s. 57, sf. 908.
35. Bir kıtlık destanı — c. 3, s. 59, sf. 933.
36. Pir Sultan Abdal'ın iki şiiri — c. 3, s. 60, sf. 955.
37. Erzurum Bilmeceleri (kitaplar arasında) — c. 3, s. 62, sf. 982.
38. Biraz daha dikkatli olalım — c. 3, s. 65, sf. 1031.
39. «Dertli - Seyrani» hakkında — c. 3, s. 66, sf. 1051.
40. Şifai ile Selvihan hikâyesi (kitaplar arasında) — c. 3, s. 70, sf. 1109.
41. XVII. yüzyılda ihtilalci iki şair: Alioğlu - Dedemoğlu (I) — c. 4, s. 73, sf. 1159.
42. XVII. yüzyılda ihtilalci iki şair: Alioğlu - Dedemoğlu (II) — c. 4, s. 74, sf. 1171.
43. Tarihte ve bugün Şamanizm (kitaplar arasında) — c. 4, s. 75, sf. 1192.
44. Kul Sakin — c. 4, s. 77, sf. 1220.
45. Âşık Mansur — c. 4, s. 79, 1250.
46. Konyalı Şair Mustafa Şerifi — c. 4, s. 80, sf. 1267.
47. Niçin cevap vermiyorum? — c. 4, s. 82, sf. 1299
48. Karacaoğlan'ın yayınlanmamış şiirleri. (I) — c. 4, s. 83, sf. 1323.
49. Karacaoğlan'ın yayınlanmamış şiirleri, (II) — c. 4, s. 84, sf. 1330.
50. Karacaoğlan'ın yayınlanmamış şiirleri. (III) — c. 4, s. 85, sf. 1348.
51. Karacaoğlan'ın yayınlanmamış şiirleri. (IV) — c. 4, s. 86, sf. 1363.

ÖLÜM

1910'da Erzincan'da doğan DTC Fakültesi'ni bitiren Edebiyat öğretmeni olan Denizli, Samsun, Mersin, Konya, Hasanoğlan ve Ankara'da sayısız öğrenci yetiştiren, Türk Halk Biliminin yorulmaz araştırmacısı, derleyicisi, dikkatli Halk Edebiyatı tarihçisi, Türkçe'nin çalışkan emekçisi, yazar.

CAHİT ÖZTELLİ

24.2.1978 geçici aramızdan ayrılmıştır. Namazı, Ankara Hacıbayram Camii'nde 29.2.1978 pazar (bugün) öğleyin kılınarak Karşıyaka'da toprağa verilecektir.

AİLESİ

Acı haberi duyuran ölüm ilanı

52. Karacaoğlan'ın yayınlanmamış şiirleri (V) - c. 4, s. 87, sf. 1387.
53. Karacaoğlan'ın yayınlanmamış şiirleri (VI) - c. 4 s. 88 sf. 1403.
54. Karacaoğlan'ın yayınlanmamış şiirleri (VII) - c. 4, s. 90, sf. 1431.
55. Karacaoğlan'ın yayınlanmamış şiirleri (VIII) - c. 4, s. 91, sf. 1454.
56. XVII. yüzyıl âşıklarından Ekşi - c. 4, s. 92, sf. 1466.
57. Bu dergi nasıl çıkar? - c. 4, s. 94, sf. 1497.
58. Karacaoğlan'ın yayınlanmamış şiirleri (IX) - c. 4, s. 95, sf. 1512.
59. Deli Balta - c. 5, s. 97, sf. 1540.
60. Karacaoğlan'ın yaşadığı çağ - c. 5, s. 98, sf. 1555.
61. Folklor, Halk Edebiyatı, Âşık Edebiyatı - c. 5, s. 100, sf. 1585.
62. Seksen yıl önce Karacaoğlan'ın köyünde - c. 5, s. 103, sf. 1637.
63. İbrahim Aczi Kendi c. 5, s. 104, sf. 1658.
64. Müzik ve halk sazları ile ilgili bazı maddeleler - c. 5, s. 105, sf. 1678.
65. Büyük bir folklorcu : Evliya Çelebi - c. 5, s. 107, sf. 1713.
66. Çocuk oyunlarında «Ebe Çıkarma» tekerlemeleri (I) - c. 5, s. 108, sf. 1721.
67. Çocuk oyunlarında «Ebe Çıkarma» tekerlemeleri (II) - c. 5, s. 109, sf. 1742.
68. Bamsi Beyrek'in Sivas söylentisi (I) - c. 5, s. 111, sf. 1771.
69. Bamsi Beyrek'in Sivas söylentisi (II), s. 5, s. 112, sf. 1798.
70. Bamsi Beyrek'in Sivas söylentisi (III) - c. 5, s. 113, sf. 1814.
71. Türk Folkloru'nun büyük ustası - c. 5, s. 114, sf. 1821.
72. Başa toprak savurmak - c. 5, s. 116, sf. 1860.
73. Kerem ile Aslı hikâyesinin yazarı kimdir - c. 5, s. 117, sf. 1888.
74. İlk milli oyun araştırmamız - c. 5, s. 118, sf. 1897.
75. Türklerde and - yemin - c. 5, s. 120, sf. 1937.
76. Bektaş Abdal - c. 6, s. 122, sf. 1981.
77. Tarih ve Halk Edebiyatı - c. 6, s. 125, sf. 2039.
78. Pazvant Oğlu üzerine iki destan - c. 6, s. 126, sf. 2063.
79. Yaşayan Dede Korkut: Tepegöz - c. 6, s. 127, sf. 2087.
80. Üçyüz yıllık bir savaş türküsü - c. 6, s. 129, sf. 2126.
81. Köroğlu hakkında yeni notlar ve şiirler - c. 6, s. 131, sf. 2163.
82. Nasreddin Hoca bibliyografyası - c. 6, s. 132, sf. 2182.
83. İssiz Yuvalar - Konya Türküleri (kitaplar arasında) - c. 6, s. 133, sf. 2203.
84. Türk Atasözleri bibliyografyası - c. 6, s. 134, sf. 2219.
85. Karagöz ve ötesi - c. 6, s. 136, sf. 2257.
86. Etnografya Kılavuzu (Kitaplar arasında) - c. 6, s. 141, sf. 2371.
87. Kırk Gün - Kırk Gece (Kitaplar arasında) - c. 6, s. 142, sf. 2395.
88. Nasreddin Hoca ve bazı notlar - c. 6, s. 144, sf. 2443.
89. Oniki yıllık çalışmaya övgü - c. 7, s. 145, sf. 2461.
90. Geyik destanı - c. 7, s. 146, sf. 2492.
91. Hızır ve Âbı Hayat'ın yeri hakkında - c. 7, s. 147, sf. 2525.

92. 250 yıllık bir savaş türküsü - c. 7, s. 148, sf. 2559.
93. Âşık Muhiddin - c. 7, s. 149, sf. 2589.
94. Bektaş Abdal - c. 7, s. 151, sf. 2637.
95. Dost Gazimihal - c. 7, s. 152, sf. 2661.
96. Türkiye'de doğumda ilgili adet ve inanmalar (kitaplar arasında) - c. 7, s. 153, sf. 2702.
97. Deyimler hakkında - c. 7, s. 157, sf. 2797.
98. 18. yüzyıl tekke şairi: Teslim Abdal - c. 8, s. 165, sf. 3027.
99. Yağma Geleneği - c. 8, s. 167, sf. 3081.
100. Âşık Haliloğlu - c. 8, s. 169, sf. 3137.
101. 17. yüzyıl âşıklarından Abdal - c. 8, s. 171, sf. 3192.
102. Ümmî Sinan - c. 8, s. 173, sf. 3247.
103. Tekke şairi Fuzulî - c. 8, s. 175, sf. 3319.
104. Âşık Kâtip Ali - c. 8, s. 179, sf. 3432.
105. Nasreddin Hoca üzerine - c. 8, s. 180, sf. 3449.
106. Mahmut Paşa Menakibi (I) - c. 9, s. 182, sf. 3506.
107. Mahmut Paşa Menakibi (II) - c. 9, s. 183, sf. 3541.
108. Pir Sultan Abdal hakkında yeni notlar - c. 9, s. 184, sf. 3566.
109. Sümmani - Bayburtlu Celâli (kitaplar arasında) - c. 9, s. 185, sf. 3594.
110. Cönklerden derlemeler (I) - c. 9, s. 186, sf. 3625.
111. Cönklerden derlemeler (II) - c. 9, s. 187, sf. 3649.
112. Cönklerden derlemeler (III) - c. 9, s. 188, sf. 3690.
113. Halk Hikâyelerinde kahramanların tanımı - c. 9, s. 190, sf. 3729.
114. Zahman kelimesi üzerine bir araştırma - c. 9, s. 194, sf. 3849.
115. Cönklerden derlemeler (IV) - c. 9, s. 196, sf. 3910.
116. Cönklerden derlemeler (V) - c. 9, s. 197, sf. 3943.
117. Gevheri'nin hayatı ile ilgili iki koşması - c. 10, s. 199, sf. 3992.
118. Midasin Kulakları nerede doğmuştur - c. 10, s. 202, sf. 4073.
119. Yunus Emre ve Şikâri Tarihi - c. 10, s. 203, sf. 4094.
120. Halk Edebiyatı terimleri sözlüğü (I) - c. 10, s. 204, sf. 4124.
121. Halk Edebiyatı terimleri sözlüğü (II) c. 10, s. 205, sf. 4155.
122. Halk Edebiyatı terimleri sözlüğü (III) - c. 10, s. 206, sf. 4193.
123. Halk Edebiyatı terimleri sözlüğü (IV) - c. 10, s. 207, sf. 4220.
124. Halk Edebiyatı terimleri sözlüğü (V) - c. 10, s. 208, sf. 4250.
125. Albastı, Alkarısı, koruma ve tedavisi - c. 10, s. 209, sf. 4261.
126. Manzum bir Tûtî-nâme - c. 10, s. 211, sf. 4323.
127. Dede Korkut üzerine bazı notlar - c. 10, s. 213, sf. 4375.
128. Folklorun konusu ve derleme metodu - c. 10, s. 214, sf. 4101.
129. Nasreddin Hoca fıkralarının kaynağı - c. 11, s. 217, sf. 4488.
130. Tecer'in folklorumuza hizmeti - c. 11, s. 218, sf. 4514.
131. Seyrani'nin yayınlanmamış şiirleri - c. 11, s. 221, sf. 4599.
132. II. Sultan Mahmud'un ölümü üzerine destan - c. 11, s. 222, sf. 4630.
133. Yunus Emre'nin bestelenmiş ilahileri - c. 11, s. 223, sf. 4655.
134. Unutulan Dede Korkut - c. 11, s. 225, sf. 4709.
135. Şeyh Süleyman Hakiri - c. 11, s. 226, sf. 4740.
136. Damat İbrahim Paşa türküsü - c. 11, s. 227, sf. 4767.
137. Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedrettin ve yeni buluşlar - c. 11, s. 228, sf. 4799.
138. Âşık Rûzî'nin Esnaf Destanı - c. 11, s. 230, sf. 5058.
139. Zile'li Seyit Derviş'in Yatırlar Destanı - c. 11, s. 231, sf. 5081.
140. Pir Sultan Abdal'ı aştıran Hızır Paşa kimdir - c. 11, s. 232, sf. 5109.
141. Şeyh Bedrettin üzerine açıklamalar - c. 11, s. 234, sf. 5164.
142. Türk Folkloru'nda veteriner hekimliği araştırmaları - c. 12, s. 235, sf. 5191.
143. «Şeytan Bunun Neresinde»nin kaynağı - c. 12, s. 236, sf. 5230.
144. 17. Yüzyıl âşıklarından Şahinoğlu - c. 12, s. 237, sf. 5256.
145. Yeni bilgilerle köroğlu - c. 12, s. 238, sf. 5277.
146. Ali Ufkî, Karacaoğlan ve İstanbul - c. 12, s. 239, sf. 5308.
147. Dedem Korkut üzerine yeni bazı düşünceler - c. 12, s. 240, sf. 5324.

Yıllık abonesi : 120,

Altı aylık abonesi : 60
liradır.

Yurt dışı senelik abone :

\$ 8, £ 4, DM. 15

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Basılmayan yazılar
istenince geri gönderilir

Dizgi ve baskı :

YÖRÜK MATBAASI

İstanbul

TÜRK HALK BİLGİSİ (FOLKLOR) DERNEĞİ'NİN YAYIN ORGANIDIR.

Sahibi ve Genel Yayın Müdürü : İHSAN HINÇER

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Sorumlu Yönetmen :

BORA HINÇER

Mektup ve havale için adres : Posta Kutusu : 46, Aksaray — İstanbul, Tel. : 22 49 74

Bize gelen B KİTAPLAR

● Prof. Dr. Gönül Öney: «ANADOLU SELÇUKLU MİMARİSİNDE SÜSLEME VE EL SANATLARI» İçindekiler yazısından sonra yazarın önsözü var. Daha sonra Anadolu Selçuklu Tarihine, Mimari Süslemesine, El Sanatlarına ve Müzelerine Genel Bakış kitabın giriş kısmını meydana getiriyor. Eserin sonunda bütün yazıların İngilizce özetinden sonra Seçme Bibliyografya ve Dizin yer alıyor. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Yayın No: 185 Sanat Dizisi: 33. Eser. 27 X 20 cm. boyunda, 224 sayfa, 400 TL. (Ankara, 1978).

● Prof. Dr. Şükrü Elçin: «ADALARA DESTANLAR». Şiirler. Açmasını yelkenini, Bekle beni, Çaka Beğ'in leventleri, Zelzeleyi bekler, Hatırlama, Tekerleme, sizi bekliyor çocuklar, İstan-

köy'de bir çınar ağacı, Çıktım Kozan'ın dağına, Dört kurşun, Utanırım, Üç hitâl, Çaka Beğ'in yaktığı fener, Bayrağımın dalgalandığı yer, Barbaros'la çıkarken adalara, Levent Osman'ın türküsü, Geçti Limni'ye, Yola çıktım İstanbul'a, Bağdat türküsü, Viyana türküsü, Seyahat, Keder, Şile Feneri, Mesut sayılabilirim artık, Beklenen, Zafer, Bağ akşamında, Neden, İlk aşk başlıklı şiirler. İsteme adresi: P.K. 14, Çankaya - Ankara. 19,5 X 13,5 cm boyunda, 44 sayfa, 25 lira (Ankara, 1978).

● Numan Kartal: «KELOĞLAN GELDİ». Kitapta yazarın dokuz çocuk masalı bulunuyor. Koza Yayınları Çocuk Kitapları Dizisi No: 11, Kitap 16X12 Cm. boyunda, 144 sayfa, 20 lira (Aralık 1978).

148. 16. yüzyılda Karacaoğlan - c. 12, s. 242, sf. 5387.
149. Tuyuğ nedir - c. 12, s. 244, sf. 5445.
150. Şeyh Bedreddin dolayısıyla - c. 12, s. 245, sf. 5477.
151. Kazan Han'ın evinin yağmalanması - c. c. 12, s. 246, sf. 5506.
152. Gölpınarlı'nın yanlışlar zinciri - c. 12, s. 248, sf. 5569.
153. Gölpınarlı ne söylüyor, ne yapıyor - c. 12, s. 250, sf. 5619.
154. Gölpınarlı ve Yunus Emre - c. 12, s. 251, sf. 5643.
155. Yeni bir Yunus Emre bibliyografyası - c. 13, s. 253, sf. 5698.
156. Battal Gazi'nin atı Aşkar üzerine - c. 13, s. 261, sf. 5923.
157. Ressam - Şair Levni - c. 18, s. 263, sf. 5995
158. Nasreddin Hoca Şenlikleri anılarım - c. 13, s. 267, sf. 6102.
159. Sinop Halk Oyunları konusunda 1929 da Ülkütaşır'dan, Gazimihal'e mektup - c. 14, s. 279, sf. 6436.
160. Benli Halime adlı ozan var mıdır - c. 16, s. 309, sf. 7280.
161. Âşık Sefil Ali - c. 16, s. 317, sf. 7508.
162. Sefil Ali üzerine yeni bilgiler - c. 16, s. 324, sf. 7695.

163. Ali Ağa'dan Oransay Bey'e - c. 17, s. 328, sf. 7811.
164. İlk masal derleyicisi Hüseyin Avni Bey - c. 17, s. 333, sf. 7956.
165. Bir eleştirinin eleştirisi - c. 17, s. 339, sf. 8130.
166. 17. yüzyıl şairlerinden Âşık Yunus - c. 18, s. 355, sf. 8570.

**

Cahit Öztelli, özellikle dergi ve kitaplarla ilgili bazı eleştirilerini «Leyla Zaloğlu» ve «Ruşen Yıldırım» müstear isimleri ile yazmış ve bu yazılar aşağıda belirttiğimiz sayılarımızda yayınlanmıştır:

- Leylâ Zaloğlu**
167. Türk Sanatı - Türk Yurdu - c. 4, s. 82, sf. 1312.
168. İstanbul, Yeşerti, Nasır, Ankara, Türk Dili, c. 4 s. 83, sf. 1327.
169. Bir savunma, Bir dergi, Bir kitap, c. 4, s. 86, sf. 1376.
Ruşen Yıldırım
170. Türk Tasavvuf Şiiri mi, çirpiştirme mi - c. 14, s. 272, sf. 6246.
171. Türk Folklor ve Etnografya Bibliyografyası - c. 14 s. 274, sf. 6302

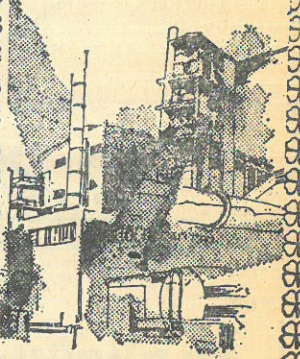
Gerçek Kültür
hazinesi
TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

(Folklor : 15)

sanayiye dönük yatırımları
ve 4000'i aşan cirağıyla
halka açık
gerçek kuruluş

**TÜRKİYE
GARANTİ
BANKASI**

(Folklor : 1)

EV

sahibi olmak
SİZİN DE
hakkınızdır

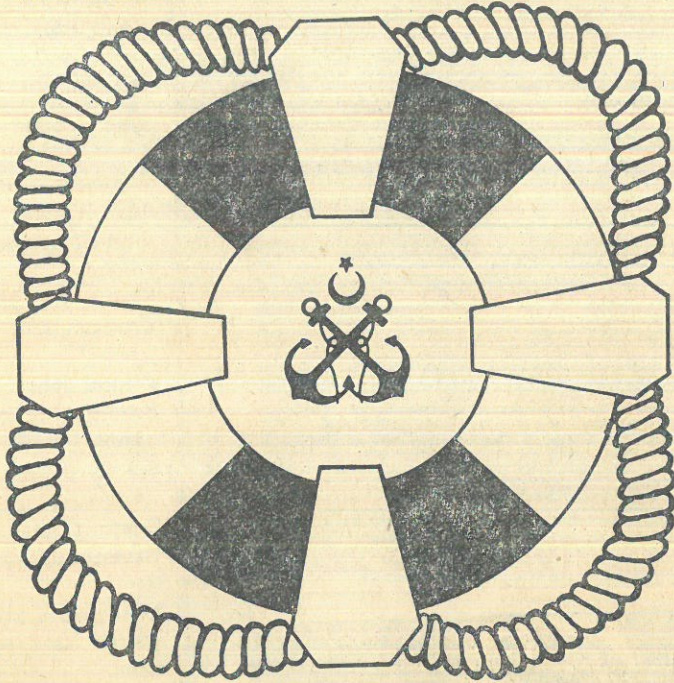
YUVA
hesabımızla
EV
edinmenize
yardımcıyız

acirlik tasarruf bankası

**EMNİYET
SANDIĞI**

(Basın ilân : 1)

DENİZCİLİK BANKASI T.A.O.

BANKACILIKTA
VE
SEYAHATTE

SÜRAT
EMNİYET
KONFOR
TECRÜBE
GÜVEN

(Basın İlan: — 24)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

MART 1979

İÇİNDEKİLER:

Aklanmak	Dr. Ali Rıza BALAMAN
Taşıl Bezeklerin Kodlanması	Prof. Dr. Gültekin ORANSAY
Liselerde Turizm, Folklor ve Sanat Eğitimi Dersleri — 1 —	T.F.A.
Deve Donanımı ve Deve ile İlgili Bilgiler — 1 —	Naci EREN
Sivaslı Âşık Kul Gazi	Doç. Dr. Saim SAKAOĞLU
Amerika'da Türk Folklorunu İncelemek İçin Gezi Düzenlendi	Nursel HİNÇER
Erzurum-Ispir'de Petekli Köyü Düğün Gelenekleri	S. Sırrı DUMAN
Konya'da Kuşculuk ve Kuşlar — 3 —	Mahmut SURAL
Prof. M. Arnaudov'un Ardından	Türker ACAROĞLU
Bir Erzurum Masalı	Nesrin TAĞIZADE
Konya Folkloru Bibliyografyası — 1 —	Seyit KÜÇÜKBEZİRCİ
Ders Veren Türk Masalları «Fablolar» — 2 —	Hasan Lâtif SARIYÜCE
Harput Manileri — 1 —	Asist. Fuat ÖZDEMİR

SAYI : 356

LİRA : 10

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ